

DR. Stoica LASCU^[1]

*Sub semnul Centenarului
Patriarhiei Române*

MISIONARISMUL B.O.R. (ANII '30) — „MISIONARISMUL ESTE ASTĂZI O PORUNCĂ A VREMII”

Cu toate că poporul român, încreștinat în veacurile apostolice, nu avea nevoie – precum ale neamuri, din Apus sau vecine nouă – de o târzie evanghelizare, prin intermediul unor acțiuni misionare, în perioada interbelică, mai ales, s-au impus unele asemenea reînțăriri în Credința Strămoșească.

Așa cum releva Î.P.S. Sa Nectarie, mitropolitul Bucovinei la cel de-Al Treilea Congres Preoților Misionari (desfășurat la Cernăuți în septembrie 1930; primele două au avut loc la Arad, în 1928, și Chișinău, în 1929; al patrulea – și ultimul – a avut loc tot în metropola Basarabiei, în 1933): „La noi misionarismul e ceva cu totul nou. La noi, nu era nevoie de misionarism (subl.n.). Poporul român e credincios prin tradiție și nu era nevoie să fie îndemnat spre creștinism. Războiul a schimbat mentalitatea. Diferitele curente sectare, comuniste etc., au viciat atmosfera, și așa că s-a ivit și la noi necesitatea de a face misionarism (subl.n.)”.

Documentarul de mai jos relevă, cu sumare adnotări

bibliografice, preocupări ale unor înalți ierarhi din cadrul B.O.R. – mai ales din provinciile întrupate cu Țara în 1918 –, în anii '30, în direcția întăririi încrederii în Biserică, a unei conlucrări mai sporite a Statului cu aceasta, a combaterii manifestărilor sectare (mai ales stilistii), a creșterii rolului preoților, a diversificării – și modernizării – mijloacelor de pătrundere a Cuvântului Domnului Iisus Hristos („în loc de Isus, Crist, Cristos, sau Christos”, „Aceasta spre deosebire de unele secte”) în rândul păturilor largi ale poporului, nu numai ale sătenilor, ci și a celor de la orașe, din Capitală și centrele muncitorești; ș.a.

*

CONGRESUL PREOȚILOR MISIONARI LA CERNĂUȚI

Cernăuți, 28 Sept. [1930]

Al treilea congres al preoților misionari ortodoxi din România s-a deschis astăzi la Cernăuți. Au sosit la congres Î.P.S.S. Mitropolitul Gurie al Basarabiei, P.S. Sa episcopul Grigore al Aradului, P.S. Sa arh. Grigore Leu Botoșăneanul și alți chiriarii. Oaspeții au vizitat diferite instituții culturale și de binefacere din oraș. Seara, a oficiat în capela seminarială de la mitropolie un priveghiu Î.P.S. Sa Gurie. Răspunsurile au fost date de un cor de teologi din Chișinău.

Congresul a început dimineața după ce în Catedrală Î.P.S. Sa Mitropolitul Nectarie al Bucovinei și P.S. Sa Episcopul Grigore al Aradului și arh. Grigore Leu, asistați de un sobor de 12 preoți misionari, au oficiat slujba religioasă. A urmat un concert religios dat de corul metropolitan sub conducerea d-lui prof. Zavulovici.

Congresul s-a deschis în sala Sinodală.

Din deosebit de numeroasa asistență remarcăm pe: Î.P.S. Mitropolit Gurie al Basarabiei, P.S.S. Grigore al Aradului, P.S.S. arh. Grigore Leu, prof.univ.dr. G. Cristescu, delegatul Patriarhiei, prof.dr. G. Șicloveanu (Arad), prof.dr. G. Popovici (Arad), păr. Țincoca, inspectorul învățământului religios, protopop Țincra (Timișoara), protopop Traian Cibian, (Birchiș), protopop Mihail Cosma (Ineu), misionarii eparhiali Iorgu Postelnicu (Roman), Ștefan Lungu (Arad), Grigore Opreanu (Cluj), Mihail Maidan (Ismail), V. Spânu (Huși), Alexandru Scvorzincov (Chișinău), consilierii eparhiali V. Ursăcescu (Huși), Vlad Burjanovschi (Chișinău), Gh. Șușnea (Huși), prof. L. Trofimov (Chișinău), T. Rudicov Chișinău, V. Rudicov (Chișinău), Tomescu (Chișinău), Arhimandritul Atanasie Dimca (Constanța), protosin celul Ilarie Martin (Constanța), păr. P. Savin (Galați), păr.

Dârvărescu (R.-Vâlcea), păr. Cornel Magieru (Oradea), păr. Silviu (Oradea), păr. Ignatie Borza (Oradea), un grup de studenți teologi din Chișinău, sub conducerea d-lui Mihalovici etc.

Din eparhia Bucovinei: Î.P.S. Sa, Mitropolitul Nectarie, d. Sauciuc Săveanu, director ministerial, generalii Tănăsescu și Stratilescu, rectorul universității dr. Șesan, împreună cu profesorii dr. Cădea, dr. V-le Tarnavschi, Dim. Marmeliuc, Spânu, Gușuleac, Cotos, Reli, consilierii eparhiali, Gh. Sandru, Vasilescu, I. Tarnavschi, prim-preș. Curții de Apel Tușinschi, colonel Ghigoș, păr. Popescu, primarul dr. Nicu Săveanu, cons. Bujor, păr. Popescu, păr. Puiu, păr. Tarangul, etc. etc.

Cuvântarea Î.P.S. Sale Nectarie

Î.P.S. Sa Nectarie^[2], mitropolitul Bucovinei, deschide congresul salutând asistența și mulțumind ultimului sobor bisericesc, care a decis ca acest al III-lea congres al preoților misionari să se țină în eparhia Bucovinei. La noi misionarismul e ceva cu totul nou. La noi, nu era nevoie de misionarism (subl.n.). Poporul român e credincios prin tradiție și nu era nevoie să fie îndemnat spre creștinism. Războiul a schimbat mentalitatea. Diferitele curente sectare, comuniste etc., au viciat atmosfera, și așa că s-a ivit și la noi necesitatea de a face misionarism (subl.n.).

Primul misionar creștin a fost însuși Mântuitorul, care a trimis în lume pe apostoli și pe preoți să-i răspândească cuvântul. „Precum m-am trimis pe mine tatăl, așa vă trimit eu pe voi”, a zis Mântuitorul și noi trebuie să-l urmăm. Misionarismul ortodox e de două feluri: extern, între necreștini, fără însă a face proselitism religios și intern. Misionarismul intern urmărește întărirea credinței între creștini, luptă contra corupției, și a tuturor patimelor și răzvrătirilor vremii. La noi în țară, în special sectarismul este dușmanul cel mare al credinței. Agitatorii sectarilor nu simt numai omorâtorii de suflete dar și vrăjimași ai statului și neamului românesc. Pentru profesiunea de misionar trebuie multă blândețe și mai ales multă dragoste de oameni (subl.n.). Să învățăm a ne însuși aceste calități. Să creem instituții și societăți de caritate, similare celor din străinătate, să căutăm a infiltra religia cât mai adânc în toate actele vieții publice și particulare a credincioșilor. Problemele cari ar fi de discutat la acest congres, sunt și mari și multe. Să fim bucuroși dacă vom ajunge la rezultate parțiale, măcar.

Î.P.S. Sa Nectarie își termină cuvântarea, aducând omagii M.S. Regelui Carol II și binecuvântează adunarea.

SALUTUL Î.P.S.S. MITROPOLITULUI GURIE

Î.P.S. Sa Gurie al Basarabiei arată cu câtă bucurie a

fost primită în eparhia Î.P.S. Sale vestea acestui congres misionar, pe pământul Bucovinei. Trebuie o clarificare a metodelor. Vremile sunt tulburi și în deosebi dela misionari, se cere un sistem de muncă. E nevoie de o consolidare în urma războiului mondial Noi nu avem numai sectari, cari cred greșit în Dumnezeu, avem și ateii. Ateismul a dat comuniștii. Aceștia sunt cei mari mari dușmani ai creștinismului. Dacă acei cu pretenții de învățătură nu pot face nimic împotriva comunismului, cu atât mai puțin țărani, cari sunt lăsați pradă dezarmată în mâinile pericolului roșu, la sate, mai ales, în tineret începe a se răspândi huliganismul. Nu mai e nimic sfânt, nimic respectat. Noi n'avem unitate în biserica ortodoxă română (sic!). Nici măcar serviciul divin nu se face în toate provinciile la fel (subl.n.). Am observat în serviciile divine la care am asistat la Cernăuți, că vă întrebuițați altă limbă bisercească, decât cea din Basarabia. Congresul, la care participă preoții din toate colțurile țării, se va ocupa desigur și cu această chestiune, pe care trebuie să o rezolve.

La sfârșit Î.P.S. Sa Gurie^[3] arată ce s'a făcut pe terenul misionarismului în eparhia Basarabiei.

CUVÂNTAREA P.S. SA GRIGORE COMȘA

P.S. Episcop al Aradului^[4], își exprimă și el bucuria că participă la acest congres. Biserica ortodoxă română are nevoie de un front unic de apărare. Să ne inspirăm el, a marii noștri înaintași Veniamin Costache și Andrei Șaguna. În lupta noastră, asociația misionarilor va fi o fortăreață, trebuie să ne creiem o comunitate de gândire și acțiune. Sunt creștini cari, astăzi în timpul supremei civilizații, urmează vechiul sistem al exploatarei poporului și jignim astfel preceptele inițiale ale creștinismului. Dar nu e acum timpul să ne criticăm noi între noi, ci să luptăm. Avem lucruri mari de făcut. Pentru aceasta ne trebuie mult curaj și tenacitate. Trebuie să fim milostivi și să căutăm a ajuta pe nenorociții pe cari soarta i-a lovit cu diferite incapacități. La un congres adventist din Timișoara un preot adventist din Elveția a arătat ce au făcut adventiștii ca operă calitativă. Să nu ne arătăm mai prejos nici noi. Dacă 1900 de ani n'am avut nevoie de străini ca să ne vorbească de Christos, n'am nevoie nici acum (subl.n.). Să accentuăm românismul ortodoxiei noastre. Nu mai avem nici o clipă de pierdut. Înainte cu curaj și tenacitate! Michel Angelo a lucrat patruzeci de ani să prindă în piatră chipul lui Moisi, noi, misionarii, să lucrăm vieți întregi să zăgrăvim în sufletele românești chipul blând al lui Iisus (subl.n.). Să ne aducem aminte de păgânul Timur-Leng, care, stând în fața unei cetăți ce se putea cuceri, a învățat răbdare de la o furnică ce a urcat, cu o sarcină grea, de 25 de ori zidul cetății, până ce a

ajuns sus. Ne trebuie răbdare și solidaritate. Să nu ne îngădăm în eparhii. Front unic să facem și vom birui. Episcopia Aradului, gata de luptă, aduce salutul ei cel mai călduros.

P.S. Sa LEU^[5], vicarul lașilor, aduce salutul eparhiei Moldovei. În numele Î.P.S. Sale Mitropolitul Pimen aduce congresului binecuvântarea acestuia, invitând pe misionari să țină congresul următor la Iași.

La sfârșit P.S. Sa îndeamnă la frăție și unire, după îndemnul lui Christos care a preconizat creștinismul ca o turmă și un păstor.

SALUTUL AUTORITĂȚILOR

D. SAUCIUC-SĂVEANU salută congresul în numele guvernului și a autorităților locale civile. D-sa a vorbit de rolul bisericii în organizația de stat românească și importanța mare pe care o are în statul român, prin regenerarea națiunii, preconizând o cât mai strânsă colaborare între biserică și autorități.

D. general TĂNĂSESCU aduce salutul armatei străjer la granița de nord a țării. Armata română e alături de biserică, să-i apere prestigiul cu sufletul și mijloacele ce-i sunt la îndemână.

D. ȘESAN a vorbit de marile servicii ce le-a adus biserica științei. Salută congresul în calitate de rector al Universității Cernăuți.

Au vorbit apoi d.prof.univ. CRISTESCU, în numele Patriarhatului și facultății de teologie din București, d.dr. SPÂNU, în numele facultății de teologie din Cernăuți, d. TOMESCU în numele facultății din Chișinău, d.dr. NICU SĂHLEANU, ca inspector școlar.

Dr.^[6]

CONGRESUL NAȚIONAL AL ASOCIAȚIEI GENERALE A PREOȚILOR ORTODOXI

Ziua a I-a

Ședința de după amiază

Ședința s-a deschis la ora 3 d.a. Lângă biourul congresului se află Î.P.S. Patriarh Miron, Î.P.S. Sa Gurie al Basarabiei, PS. Tit Simedrea, Platon Ciosu, vicari ai Patriarhiei, Î.P.S. Justinian al Cetății Albe, pr. I. Mihălcescu, păr.arh. Scriban, diac. Roventă; e de față și d. S. Mehedinți, prof. universitar ș.a.

MISSIONARISMUL

Păr. referent MANEA POPESCU, consilier arhiepiscopesc vorbește despre Misionarismul Bisericii noastre față de stările și curente sociale de azi.

În desideratele sale, referentul cere:

1) Susținerea seminarului monahal ca școală mai

osebita de misiune în popor.

2) Crearea unei atmosfere prielnice, prin presă în genere (subl.n.), pentru misionarismul preoțesc și implicit prin presa bisericească.

3) Crearea unui organ central al misiunilor, pendinte de Sf. Sinod, pentru unitate de vederi și acțiune în chestia misionară.

4) Reînființarea misionarilor eparhiali și județeni.

5) Contribuția eparhială, pentru misionarismul de obște.

6) Chestiunea unui cotidian bisericesc cu caracter bisericesc.

La aceeași problemă a misionarismului mai vorbesc preoții Burjacovschi^[7] și Svosnicov, în numele preoților din Basarabia și consiliul eparhial din Chișinău.

Păr. BURJACOVSKI arată situația grea în care se găsește Biserica din cauza dușmanilor cari-i luptă contra. Așa bunăoară, biserica e cuprinsă între luptele proselitismului catolic, abuzului sectar, ateismului și indiferentismului religios. Sovietele, la câțiva km de noi luptă pe toate căile pentru distrugerea credinței.

Stațiile de radio de peste Nistru întăresc cea mai puternică propagandă contra bisericii în genere. 500 milioane ruble de aur s'au prevăzut în bugetul statului pentru tipărituri și propaganda vorbită. 500 mii ruble s'au dat premii pentru cea mai bună lucrare ateistă.

De aceea *corpul misionar trebuie întărit și susținut* (subl.n.).

Păr. SVOSNICOV face câteva completări în ce privește misionarismul. Să se creeze un comitet care să pregătească pe misionari, să se tipărească biblia în limba populară. Sf. Sinod să studieze problema misionarismului ortodox (subl.n.). Să se insiste mai mult asupra Sf. Scripturi, scrierile Sf. părinți.

Păr.arhim. SCRIBAN^[8], în legătură cu problema misionarismului, spune că discuțiile teoretice nu sunt de folos. Trebuie să trecem la activitatea practică^[9].

Să oprim autoritatea care calcă repausul duminical și nu cinstește sărbătoarea.

P.S. TIT. SIMEDREA^[10], vicarul Patriarhiei, observă că situația în care ne găsim, se poate numi, cum cu adevărat au denumit-o azi dim. d. Goga, fost ministru și d-na Al. Cantacuzino (președinte al Grupării Femeilor Române – n.n.) – o criză catastrofală. În fața acestui curent de dezagregare nu putem opune decât misionarismul creștin (subl.n.). Să se creeze o nouă cultură creștină în toate domeniile de manifestare ale vieții noastre.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL RELIGIOS ÎN ȘCOALA PRIMARĂ (...)

N.Gr.^[11]

MISIUNI SFINTE ÎN PAROHIA SILAGIU (BĂNAT JUD. TIMIȘ)

Zilele de 1-4 Aprilie a.c. au fost zile de adevărată înălțare sufletească creștinească – pentru credincioșii acestei fruntașe parohii din Bănat.

Direcțiune centrală a misiunilor din Dieceza Lugoj a trimis pe zilele de mai sus pe cucernicul părinte călugăr asumpționist Florian de la Lugoj, și pe mult onoratul protopop Degan din Budinț și pe pr. E. Mărieșan din Izgar la aceasta fruntașă parohie, pentru a le ținea misiuni.

Deși tina era mare, totuși peste 80 elevi de școală, popor în haine de sărbătoare cu prapori în frunte conduși de harnicul lor părinte sufletesc, de preotul local Ioan Cismaș, protopop onorar, au ieșit la marginea comunei întru întâmpinarea celor ce veneau întru numele Domnului, a preoților misionari. Ajungând preoții misionari, au fost întâmpinați cu o scurtă vorbire de parohul local, Ioan Cismaș, și de aici toți preoții în ornate bisericești, între cântările dulci și armonioase bănățanești ale elevilor și poporului din întreagă comuna, înaintează un procesiune sărbătorească, însoțiți de dangătul armonios al clopotelor bisericii spre locașul sfânt al lui Dumnezeu.

Ajungând procesiunea la biserică, preoții misionari abia își pot face intrarea în biserică, care era ticsită de mulțime, care asculta cu multă evlavie creștinească cuvântările dulci mângâitoare creștinești.

S'au spovedit și cuminecat 514 suflete, cari s'au oțelit în credință în Dumnezeu, și s'au întărit în contra celor 3 dușmani ai omului: a trupului, a lumii și a diavolului.

Numărul de 514 arată mărimea credinței și face dovadă limpede și curgătoare, că în Bănățeni credința nu e moartă; ea se vedește strălucit acolo unde preoții stau de popor.

Unul dintre cei de față^[12]

AL PATRULEA SOBOR AL MISIONARILOR CREȘTINI DIN ROMÂNIA ȘEDINȚA FESTIVĂ - CUVÂNTĂRILE - SALUTUL BISERICILOR POLONE ȘI ELENE

– Dela corespondentul nostru special –
Chișinău, 29 Octombrie

Astăzi s'a deschis în sala eparhială al patrulea congres general al misionarilor ortodocși din România. Dimineața la 8, Î.P.S. Mitropolit Gurie a fost luat de mulțime dela palatul mitropolitan și condus la catedrală, unde s'a oficiat și o liturghie de un sobor de preoți în frunte cu Vlădica.

La Chinonic a predicat preotul Fleișer din Bucovina, despre rolul Evangheliei în viața socială.

Predicatorul a arătat marele rol ce-l joacă Evanghelia în viața socială, atunci când este aplicată așa cum a propovăduit-o Hristos și sf. apostoli.

După sf. liturghie întreaga asistență a trecut în sala eparhială.

Printre asistenți notăm: Prea Sfințitul Episcop Dionisie al C. Albe, P.Sf. Vicar al Patriarhiei Tit. Simedrea, d. ministru Halippa, d.prof. I.Gh. Savin, d prof. Ispir, d.prof. [Nicolae Popescu-]Prahova, decanul facultății de teologie, preot Comerzan, preot Burjacovschi, preot Mihail Madan, preot Tarangul, preot Puiu, preot Tehaș, generalii Moucha și Costescu, d. Pelivan fost ministru, Al. Eberwein, directorul școlii comerciale etc.

FORMAREA BIROULUI

Î.P.Sf. Mitropolit Gurie, luând președinția, propune membrii biuroului pe: P.S. Episcop Dionisie Tighineanu, P.S. Simedrea, preot Puiu-Bucovina, preot Gh. Savin-Galați, preot Simeon Tuguu-Izmail, preot Secaș-Sibiu și preot Scovoznicov-Chișinău.

DESCHIDEREA CONGRESULUI

Î.P.Sf. Mitropolit Gurie, declarând congresul deschis, rostește acest cuvânt:

DISCURSUL MITROPOLITULUI GURIE

Ne bucurăm în Domnul că ați răspuns la chemarea Mitropoliei noastre și ați venit la congresul acesta, al 4-lea, al misionarilor ortodocși, din scumpa noastră Românie întregită.

Prea Sfințitul Grigorie al Aradului, la Soborul din Cernăuți, a spus că: „precum apa mării prin valuri continue merge înainte, așa și noi prin mișcare continuă putem progresa”.

În ținerea adunărilor noastre misionare anuale trebuie să ne adunăm, să ne verificăm, să ne dăm seama ce și cum am înfăptuit și ce hotărâri au rămas nerealizate, să vedem cum ne sunt prietenii și vrăjmașii și astfel, să știm ce avem de făcut mai departe.

Unii zic că congresele noastre^[13] nu aduc nici un folos, că lucrările rămân în situația de mai înainte și deci nu se vede nici un progres.

Eu personal nu împărtășesc acest pesimism, pentru că realitatea arată că congresele noastre au adus foloase reale (subl.n.). Primul congres din Octombrie

1928, ținut la Arad, a dat imbold pentru o înviorare deosebită misionarismului nostru ortodocs român, stabilind un contact strâns între lucrătorii pe acest ogor din întreaga țară și s'a pus începutul pentru organizarea tineretului nostru ortodocs în scopuri misionare.

Al doilea congres, ținut la Chișinău, a dat ființă revistei periodice „Misionarul”^[14] care se tipărește la Chișinău. În jurul ei se grupează toți lucrătorii de pe ogorul misionar și prin ea se întreține legătura cu toate celelalte biserici autocefale ortodocse: Grecia, Bulgaria, Serbia, Polonia, America.

Al treilea congres a evidențiat însemnătatea carității creștinești și punerea în aplicare de parohii și eparhii. Apoi taina Sf. Mărturisiri și altele.

Adunările noastre misionare folosesc mult la cunoașterea reciprocă a reprezentanților bisericilor din diferite provincii, la înlăturarea neîncrederii între ei, în înălțarea dragostei unora față de alții, la consolidarea sufletească a fraților și la slăbirea regionalismului și provincialismului religios, care cu părere de rău încă există.

Deci să ne adunăm în congrese cât mai des, căci la acesta ne îndeamnă însăși viața de toate zilele cu neconținutele prefaceri sociale, cu multele chestiuni de tot felul, cari se ridică și cari cer rezolvare urgentă.

CHESTIUNEA IMPOSTORULUI SERAFIM

Iată un exemplu, din multe altele, întâmplat în eparhia mea, care arată clar că misionarismul își are toată menirea (subl.n.). Un episcop rus-neamț din Viena, Serafim, a trecut granița și s'a refugiat în Chișinău, a oficiat slujbă într'o casă particulară, a hirotonisit un preot și un diacon fără știrea mea. A întărit începutul unei schizme, unei dezbinări în turma mea. Prin aceasta a arătat lipsa de dragoste frățească, a disprețuit și călcat canoanele bisericii și a întunecat mințile bieților creștini. Oare aducerea la calea cea dreaptă a acestui instigator și a deschide ochii celor orbiți de el, nu intră în datoria misionarului? Da. Dar câte secte noi necunoscute nu se ivesc prin diferite eparhii? Ei bine, toate acestea ne fac ca să fim noi ortodocșii mai vigilenți, mai activi, să ne dăm seama de ce se petrece în jurul nostru, să luăm măsuri de apărare, că astfel să întărim unitatea noastră bisericească și de Stat (subl.n.).

AVEM SECTELE ȘI COMUNISMUL

Ateismul și mișcarea antichristă atacă întreaga biserică ortodocsă română și celelalte biserici ortodoxe din alte țări. Toate bisericile autocefale trebuie să se unească și să formeze un front unic contra ateismului, contra comunismului, care caută să scoată din omenire însăși noțiunea de D-zeu și să distrugă toate valorile morale.

În vederea înfăptuirii acestui front unic, noi am trimis pe consilierul nostru cultural, părintele Burjacovschi și pe misionarul părintele Scovoznicov, la congresul misionar din Polonia, ținut în Septembrie anul acesta, la Bocaev.

Acelaș lucru l-a împărtășit și Preafericitul Patriarh, delegând pe părintele consilier patriarhal Comerzan.

Bisericile naționale din diferite state, s-au prea autocefalizat și trăesc izolat unele de altele în dauna însăși a lor și triumful vrăjmașului comun.

Pe terenul luptei contra ateismului și sectelor, ar putea să se întrunească și să se sprijine reciproc.

Noi așteptăm să ne vină la congres reprezentanții bisericii din Polonia, dar diferite împrejurări din viața bisericească a lor i-au împiedicat, și Mitropolitul Dionisie cu Arhiepiscopul Alexie ne-au trimis scrisori de salutare cu dorința de spor în lucrările noastre misionare.

Preafericitul Patriarh a delegat pe membrul permanent al Sinodului, pe Preasfințitul Grigorie Comșa, care s-a anunțat că sosește la noapte.

D-voastră ați răspuns la chemarea noastră, ați venit și cu aceasta ați arătat că pentru binele bisericii sunteți gata a face orice sacrificii.

Salut în mijlocul nostru pe Preasfințitul Tit. Simedrea, pe d. ministru, pe reprezentanții autorităților și armatei.

Vă salut, vă binecuvântează și vă doresc spor la muncă și fiți siguri că munca va fi cu scop, căci în țara noastră nu suntem împiedicați de a propovădui evanghelia lui Cristos. Suntem ajutați de Stat în năzuințele noastre de a crește poporul în legea lui Dumnezeu (subl.n.), iar ocrotitorul nostru este însuși Regele ortodox Carol al II-lea și cât va fi Rege ortodox stăpânul nostru, biserica își va putea îndeplini liber menirea sa.

Trăiască Regele Carol al II-lea primul nostru Rege ortodox. Trăiască Dinastia Română mulți ani și fericiți. (Aplauze).

CUVÂNTAREA DELEGATULUI PATRIARHIEI

P.S. Tit. Simedrea aduce salutul Patriarhiei, spunând că prea fericitul Patriarh fiind reținut, n'a putut veni în persoană să binecuvânteze și să prezideze lucrările acestui important congres.

CUVÂNTAREA P.S. DIONISIE TIGHINEANU

P.S. Dionisie spune: vă aduc salutul eparhiei vădute a Ismailului. Necesitatea acestor congrese o cere imperios timpul de astăzi în care biserica a ajuns la concluzia că a lupta pentru existență și pentru biruință este singurul mijloc.

La fiecare pas întâlnim dușmani aprigi cari pornesc contra bisericii.

Astăzi, după mine, în biserică trebuie să se dea totul

pentru misie. Dacă misia va fi la înălțime, atunci biruința e asigurată.

CUVÂNTUL GUVERNULUI

D. ministru Halippa salută congresul în numele guvernului. O colaborare între biserică și stat este naturală întrucât poporul nostru își are ființa în biserică.

D. Enciu, delegatul ministerului cultelor, aduce omagiul ministerului respectiv.

D. Nicolae Popescu-Prahova, decanul facultății de teologie, aducând salutul instituției pe care o reprezintă, spune că venind în mijlocul lumii, toți acei ce cunosc învățătura creștină sunt misionari.

D. general Moucha^[15], aducând salutul armatei, spune că cea mai nobilă virtute a soldatului este credința.

OMAGIUL CONSILIULUI CENTRAL BISERICESC DIN BUCUREȘTI

Părintele Comerzan, delegatul consiliului central bisericesc, a spus: Niciodată, poate, ca astăzi, n'a avut biserica noastră ortodoxă nevoia de strângerea și demonstrarea forțelor sale teologice misionare, organizate și întărite cât se poate mai bine pentru menținerea, propagarea, afirmarea și apărarea principiilor sale doctrinare.

SALUTUL BUCOVINEI

Părintele Tarângul spune că trebuie o educație religioasă nouă a tineretului în școală, o călăuzire mai conștientă a tineretului adult, o premenire și înviore a vieții creștinești. Trebuie să stabilim metode mai potrivite pentru mănuierea armelor duhovnicești.

D.prof. Ispir^[16], de la facultatea de teologie din București, spune că misia în adevăratul înțeles al cuvântului fusese într'un timp părăsită de biserică. Astăzi însă, biserica ortodoxă și-a dat seama că condițiunea viețuirii bisericii, este misia (subl.n.).

SALUTUL PATRIARHIEI ELENE DIN CONSTANTINOPOL

Părintele Moraitachis, superiorul legației grece din București, spune:

Adânc mișcat de cinstea ce mi-ați făcut-o să mă invitați la acest sobor, vă mulțumesc din tot sufletul și vă salut în numele Patriarhiei Ecumenice și Bisericii autocefale ortodoxe greacă, biserici pe care în calitatea mea de superior al legației elene din București, am onoare să le reprezint.

Sosind aci vă mărturisesc că am venit nu ca un preot străin, ci ca un preot propriu al vostru, din aceeaș familie duhovnicească, ca un bun prieten și frate, nu numai că în acest oraș unde astăzi suntem adunați am făcut prima mea sf. liturghie și am slujit aproape

13 ani ca slujitor al altarului Domnului dar și fiindcă în lunga mea aci ședere, am căpătat la facultatea de teologie scumpa a noastră mamă duhovnicească, cultura teologică, lucruri cari au născut în sufletul meu un sentiment adânc, un respect mare și o deosebită dragoste pentru această țară binecuvântată pe care natural o socot ca a doua mea patrie, pe care o iubesc deopotrivă ca pe patria mea.

SALUTUL BISERICII ORTODOXE DIN POLONIA

Părintele Burjacovschi, dă citire unei scrisori primite din partea Mitropoliei sf. biserici ortodoxe autocefale din Polonia, prin care mitropolitul Dionisie al Varșoviei, Voloniei și Poloniei întregi, exprimă părerile sale de bine că reprezentanții bisericii române surori, au fost așa de mulțumiți de modesta primire pe care i-au oferit-o confrății din Polonia, precum și a unei scrisori primite din partea arhiepiscopului din Grodna și Novograd, Alexe.

D. avocat Tudor Popescu, aducând salutul societății ortodoxă a femeilor române, atrage atenția congresului asupra art. 45 din legea cultelor, după care Statul român acordă dreptul de cetățenie ateismului.

Părintele Vasile Guma, șeful catedralei orașului, aducând salutul societății „În numele lui Hristos”, arată lupta pe ogorul social, ce duce acea societate.

Părintele Victor Popovici aduce salutul Uniunii clerice ortodoxă din Basarabia și a asociației Alexandronevschi.

SALUTUL EPISCOPIEI VÂLCEI ȘI NOULUI SEVERIN

Părintele Cristescu, din partea episcopiei Vâlcea și Noul Severin, spune că: erudiție și cultură cât mai multă trebuie ortodoxiei noastre, dar și cât mai multă sfințenie, cât mai multă energie spirituală, cât mai mult duh creștinesc, cât mai intensă trăire al lui Hristos în sufletul misionarului.

SALUTUL CERCULUI MISIONAR AL STUDENȚILOR DELA

FACULTATEA DE TEOLOGIE DIN CHIȘINĂU

D. Prescaru arată că studenții simțeau nevoia unei îndrumări misionare și a unui ajutor material pentru împlinirea gândului lor.

Părintele Burjacovschi citește telegramele ce s-au expedit de congres Suveranului, Majestății Sale Regina Maria, Patriarhului Miron și ministerului cultelor.

D. Ion Pelivan, președintele Astrei Basarabene, aduce omagiul acestei puternice organizații culturale, fica cea mai mică a bătrânei Astre.

D-ra Popescu, în numele asociației misionarelor studente la teologie în București, arată că tineretul conștient de menirea lui în societate, și mai ales femeia română de rostul ei de a-și crește copiii în credința pe

care ne-au lăsat-o părinții, vor ști să biruiască greutățile zilelor de astăzi.

Mitropolitul Gurie încheie ședința festivă, aducând viile sale mulțumiri participanților congresului și omagiul presei pentru concursul prețios ce-l dă bisericii prin cuvântul scris. Ședința s-a ridicat la ora 2, urmând ca lucrările să fie reluate la 6 d.a., când înalt P.S.S. Tit. Simedrea, vicarul Mitropoliei Ungro-Vlahiei, va dezvolta raportul său asupra importanței misionarismului în ziua de astăzi.

La ședința de deschidere a participat o imensă lume. O impresie penibilă a produs faptul că la ședința de deschidere au lipsit reprezentanții primăriei și școlii secundare.

Al. Zidăreanu

*

SOBORUL MISIONARILOR ORTODOCȘI CREȘTINI DIN ROMÂNIA

– Ziua I-a. Ședința de după amiază –

La 6 seara, ședința se deschide sub președinția Î.P.S. mitropolit Gurie.

Se dă citire telegramei c.p. Belodanov din Ismail, veteranul misionismului în Basarabia.

REFERATUL CONSILIULUI EPARHIAL CHIȘINĂU

ȘI AL COMITETULUI ORGANIZATOR AL SOBORULUI

C. Părinte Bujacovschi, Secția culturală a consiliului eparhial Chișinău, sub a cărei conducere apare revista „Misionarul”, în unire cu comitetul de redacție fac o recapitulare a evenimentelor ce interesează misia ortodoxă.

Primul eveniment a fost lovitura desființării corpului misionar pe cale bugetară (subl.n.). În această privință, misionarii, deși neplătiți de Stat, au continuat să lucreze cu râvnă, animați de focul sacru al Credinței. Dar în timp ce bisericii ortodoxe i se răpia sentințele înaintate, biserica papală, prin misia catolică, cu resurse spirituale și materiale apreciabile, au depus o activitate uimitoare, mergând până la sacrificiul vieții, până și printre sălbaticii și bolnavii de lepra din leprozeriile atât de numeroase ale Africei și Oceaniei, iar în ultimii 10 ani misiunile catolice au încreștinat nu mai puțin de 6 milioane de păgâni.

La noi s-au șters din buget și acei puțini misionari ce-i avem pentru misia internă (câte 1-2 de fiecare eparhie) și în loc de centre noi, avem o singură revistă misionară.

PROBLEMA MISIONARISMULUI ÎN LUMEA MODERNĂ

ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA SOCIALĂ

Referatul P.S. Arhimandrit Tit. Simedrea. După ce P.S. Arhimandrit face istoricul misionarismului organizat de arhiepiscopia Bucureștilor în centrele populate de muncitori, cum e Ploestii ș.a. continuă:

„Noi creștinii ortodoxi deși formal se chiamă că suntem Biserică dominantă, totuși am pierdut posturile de comandă; nu dominăm nici mișcarea ideilor, nici evoluțiunea socială și nici cea politică (subl.n.). Suntem reduși, să ne restrângem asupra noastră înșine, să trăim în marginea curentului dominant. Atunci când interesele vitale sunt în joc, chiar unii dintre noi, care se pretind ortodoxi și se îmbulzesc la adunările noastre, dezertează dela datoria de ortodoxi și fac parte cu neortodoxii împotriva noastră. Sunt sigur că fiecare dintre frații Voastre, are în gând în acest moment, cel puțin un exemplu.

Prima față a problemei este acela că pe umerii frunțășilor misionarismului modern, apasă două sarcini deosebite, fiindcă sunt două medii deosebite: trebuie să păstrăm lui Hristos pe cei ce au legătură cu biserica, trebuie să atragem și pe ceilalți. Două sarcini: să păstrăm, să pătrundem.

Pentru aceasta, cât și pentru lucrarea misionară în general biserica trebuie neapărat să creeze un corp de misionari fără de care nici nu poate fi vorba de misionarism (subl.n.).

ZIUA II-a

– Ședința de dimineață –

CUVÂNTAREA P.S.S. EPISCOPUL GRIGORIE AL ARADULUI

Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dăruit dragoste ca pe aripele ei să alerg în mijlocul misionarilor, acestei țări, cu convingerea că cooperarea sufletelor nobile, este mai scumpă și decât averea și decât orie demnitate omenească. Am venit la acest congres convins fiind că o colaborare cu cei nobili, buni și drepti fortifică, ne nobilează, ne dă tăria în lupta contra vrăjmașului văzut și nevăzut.

V'a aduc vouă misionarele înainte de toate, binecuvântarea sfântului Sinod al Bisericii noastre, care m'a delegat să-l reprezint la acest congres. Dragostea părintească a Î.P.S. Patriarh și a sfântului Sinod este animată de conștiința datoriei față de ortodoxia românească.

Să-mi fie îngăduit a accentua aici că lucrul pe care trebui să-l avem noi cei întruniți în duhul iubirii pentru o cooperare a forțelor spirituale ortodoxe, este să cerem lucruri bune dela Părintele Ceresc.

Știți ce trebuie să cerem dela Dumnezeu, noi cei adunați în acest congres misionar? Să ne dea Dumnezeu

duhul dragostei adevărate, ca să putem munci cu dragoste curată. Învrednicești-mă Doamne ca și eu binecuvântând lucrările acestui congres, să pot lucra spre lauda numelui Tău, a Țării noastre scumpe și a iubitului ei Rege, împreună cu frații mei, Amin. După cuvântarea P.S. sale, cucernicul părinte Pișculescu [Gala Galaction] a rostit o impresionantă predică, în legătură cu misionarismul ortodox în civilizație și creștinătate.

REFERATUL P.S.ARH. SCRIBAN DESPRE MISIUNEA EXTERNĂ

LA CONGRESUL MISIONAR DIN CHIȘINĂU

Din punct de vedere negativ, trebuie să arătăm că, dacă am aștepta ca biserica să fie gata cu altele și cu cămările pline în toate privințele și numai după aceasta să se gândească la misiunea peste graniță, atunci n'ar mai porni nici odată.

Deci chestiunea nu se pune dacă ai sau n'ai multe de făcut în casa ta, ci dacă ai în sânul Bisericii tale inimi calde cari să simtă cu toată aprinderea porunca de a vesti numele lui Hristos.

Noi ne putem pregăti pentru lucrarea misionară peste graniță, prin oarecari lucrări de îndeplinit chiar între noi.

Avem în țara noastră câteva sute^[17] de mohamedani. Unii sunt turci, alții tătari. Ei locuiesc în Dobrogea și în Basarabia de jos. Alt soi de popor, așa zișii găgăuți, sunt turcii, care cu vremea s'au creștinizat. Avem chiar studenți la teologie dintre ei. Dar aceasta s'a făptuit când biserica rusă săvârșea acest lucru.

Apoi P.S. Arhimandrit vorbește despre dorul de călătorie, în locurile sfinte pentru a îndulci sufletele, și a întări pe creștinii ortodoxi de acolo. Dacă se pune întrebarea de unde mijloace? din prigonirea beției. Când o țară are 18 miliarde de risipit pe beție, nu se poate spune că n'are pentru mergerea la mormântul Domnului. Biserica să lupte pentru îndeletniciri sfinte și împotriva beției.

La discuții iau cuvântul:

Î.P.S. arhimandrit Tit. Simedria care spune că azi în Rusia sunt 40 de mii^[18] de misionari ai protestantismului. Ce va fi când se va deschide granița?

D. Vasile Gh. Ispir prof. univ., spune că pe când adventiștii și baptiștii români au misionari în streinătate, până și la Madagascar, biserica ortodoxă română n'a putut da misionari.

La noi nu se vede comandamentul superior al bisericii. (Arh. Tit. Simedria protestează.) Avem nevoie de solidaritate creștină.

D. dr. Lupu, fost ministru, spune: creștinătatea trece prin mai mare criză de cât economia și în special ortodoxismul. Misionarii au o sarcină mult mai grea decât oamenii din Stat. Ei înainte de a instrui părții, au

singuri nevoe de instruire. Azi lumea e atât de în internet față de religie, încât majoritatea nu cunoaște nici cel puțin Decalogul.

Pentru noi problema principală e aprofundarea creștinismului în masele populare. Dela Constantin cel Mare, Biserica căpătând sprijinul Statului, misionarismul a căzut (subl.n.). Azi recrutăm preoți ca și cum am recruta funcționari.

Doctoratul și licența în teologie fără un suflet profund creștinesc nu valorează nimic. Misionarii trebuie să se conducă de un principiu expus prin câteva cuvinte:

„Pre noi înșine unul pe alta și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm”.

D.prof. universitar Savin: „Prin căderea Rusiei, s’a retras mâna protectoare a Orientului. Moștenim Bizanțul noi acum în locul Rusiei care a căzut. Avem deci o grea datorie de a ajuta ortodoxia în aceste clipe grele (subl.n.). Suntem cei mai bine organizați ca biserică”.

*

ZIUA II-a

Ședința de după amiază

Asistă Î.P.S. mitropolit Gurie, ceilalți prelați.

Prezidează P.S. Episcop Grigorie al Aradului.

REFERATUL D-LUI PROF. NICHIFOR CRAINIC DESPRE SECTELE ȘI CURENTELE MISTICE CONTIMPORANE^[19]

După o introducere prin care spune că fiind în streinătate a luat cunoștință cu surprindere că a fost trecut în rândurile referenților și anume la partea sectelor religioase unde nu este specialist și ar însemna să insulte colegii de specialitate, totuși va vorbi pe marginele acestui subiect. În studiul păr. Bulgatov găsim biserica ortodoxă în stadiul complectativ, cea ce înseamnă că biserica ortodoxă e statică și nu face prozelitism. Dacă biserica ortodoxă, adică universală până la 1854 ar fi fost pasivă, ar fi încetat de a fi. S’a întâmplat o perioadă ca biserica răsăritului să fie statică – anume perioada de ocupare turcească.

Dela căderea Constantinopolului sub turci și până la eliberarea popoarelor de sub stăpânirea turcească, este o perioadă de pasivitate.

Energiile misionare ale bisericii noastre a trebuit să mocnească sub dominația imperiului otoman.

Problema sectelor e o problemă de Stat dar oamenii de stat – durere – nu o simt.

Statul contimporan nu pune preț pe solidaritatea și conștiința națională, care e biserica. Dacă Statul dădea importanță bisericii noastre, sectele nu s’ar fi ivit la noi.

Dacă Statul român ar fi avut, conștiința clară, că

această biserică reprezintă ideea națională, ar fi apărut prin o politică externă chibzuită, statul de invazia sectară.

De câte ori se avântă chestiuni de adventism și baptism în țară, ziarele „Adevărul și „Dimineața” ia apărarea sectanților și forțează ministerul cultelor de a ceda sub presiunea acestor două ziare.

Aceasta este sursa de menținere a sectelor prin o nedemnă terorizare din afară și dinăuntru, afară prin oameni ce caută să intimideze, înăuntru prin ziare de talia „Adevărului” și a „Dimineții” spre a apăra propaganda sectelor și a impune Statului puncte de vedere așa zise democratice, dar care conduc la distrugerea ortodoxiei creștine, implicit biserica noastră națională.

Prin această presă răsuflă deci intimidările.

O VOCE: Prin aceiași presă răsuflă și păr. Gala Galaction.

D. Nichifor Crainic: E o chestie care nu se rezolvă de mine.

Alt vinovat și sunt mulți, sunt dintre acei, pe cari îi cunoaște și cel ce prezidează acest sobor, care vin aici să facă propagandă politică, aceiași care intră apoi și în sinagogi tot pentru cuceriri de voturi. (Aluzie la d.dr. Lupu.)

În Italia se ridică un om și încheie pace cu șeful bisericii catolice.

În statul fascist religiunea nu numai e urmată, dar păzită azi.

Epoca în care am intrat, este o epocă teologică, în care voința creștină caută să dărâme toate putregaiurile pozitivizmului distrugător, și să facă din ea o epocă de spiritualitate creștină.

P.S. GRIGORIE spune că atunci când biserica ortodoxă creștină, deci cea națională, e în primejdie, toți fii ei trebuie să-i sară în apărare.

Mulțumește tuturor acelorora, ce fac acest lucru, pentru că biserica creștina română, mai înseamnă și unitatea națională, în granițele ei firești, care este unitatea acestui neam.

D. prof. V.Gh. Ispir vine în completare din punct de

vedere tehnic, la referatul pentru combaterea sectelor.
Ședința continuă la ora când închei reportajul.
Elefterie Negel
*

Ziua III-a. — Ședința de dimineață
Chișinău, 31 Oct.

Ședința s-a deschis la 10 dimineața.

Î.P.S. Gurie a proclamat președinte pentru această zi pe P.S. Leu, vicarul mitropoliei Moldovei, care a adus salutul clericilor din acea eparhie.

P.S. episcop Grigorie al Aradului și-a dezvoltat referatul „Temeiurile biblice și canonice ale apostolatului laic”. După ce, cu citate din canoane, arată rolul laicilor în apărarea și menținerea prestigiului bisericii ortodoxe creștine, încheie astfel: „Vai și amar va fi de noi, dacă pe laici i-am lăsa să fie simple receptoare de învățături și nu i-am utiliza sub disciplina bisericii ca preșgători ai apostolatului preoțesc. Zadarnic predică bine un preot, dacă nimeni nu știe dintre intelectuali cât de bine predică. Dar vine un laic, care, într-o societate, laudă pe preotul orator și numaidecât alți intelectuali se duc la biserică să-l asculte. Laicul deci are și el un glas de chemare către biserică. El nu binecuvintează, nu sfințește, dar chemarea lui este glasul clopotului care răsună, ducând spre cer gândurile sufleteilor cucerite. Veniți deci toți cucernicii creștini, cari simțiți credință, dragoste și nădejde în sufletele voastre. Veniți și ajutați preoților în munca grea. Aduceți-le la cunoștință unde este un suflet de cucerit, unde este ceva de îndreptat, precum flacăra unei lumânări se împreunează cu ochii noștri, așa și flacăra devotamentului vostru se va bucura de privirea lui Dumnezeu, acum și pururea și în vecii vecilor, amin”.

La discuție a luat cuvântul d. Popescu Tudor-București. D-sa își exprimă mirarea că biroul înalților prelați n'a invitat și pe laici. Cu toate că profesorii universitari teologi cu autoritate iau parte la acest congres, unii din ei au fost chiar admonestați la discuții, cum e cazul d-lui prof. Ispir.

În continuare, d. Popescu Tudor crede că e o enormă greșală a se intitula fundația „Frăția ortodoxă din Ardeal”, când biserica noastră e cuprinsă de la Tisa la Nistru. Suntem încă pe provincii? De ce se face această greșală, de ce se păcătuiește. În continuare, d. Popescu Tudor spune că cheia problemei apostolatului laic este „să ne primiți pe noi laicii cum se primește omul întreg, fără ură și fără părtinire, căci noi laicii va apăram cu acelaș curaj, cu aceeași libertate pe dv. cler așa cum vorbim și acuma, arătându-vă unele scăpări din vedere”.

Pr. Rudel spune că în Basarabia nu există biblia

scrisă în românește (subl.n.), ci numai în rusește și preoții suportă cu durere această lipsă”.

D.prof.univ. ISPIR, tot la discuție, spune că profesorii universitari teologi iau o răspundere față de tineret și de aceea am venit să ne edificăm asupra lucrărilor soborului, ca să-i putem îndruma în plină conștiință asupra misionarismului^[20]. Religia este a noastră a tuturor. Nu poate fi monopolul nimănui. A sosit momentul nu prin imitații ci prin voința noastră să inițiam în România o acțiune ortodoxă prin chemarea tuturor creștinilor ortodoxi din această țară.

Această acțiune de creștinism să nu mai fie condusă de regionalism feroce și de politica locală meschină (subl.n.). De ce această micime sufletească? E nevoie de această acțiune ortodoxă în sânul neamului nostru și numai atunci vom fixa căile de ordin cultural moral de acțiune. Prin botez, am devenit oameni noi într-o lume veche.

Au mai luat cuvântul la discuții pr. GHERASIMESCU-Roman, pr. FRIPTU-Basarabia și BRĂDEANU-Arad.

P.C.păr. OREST TARANGUL-Bucovina și-a dezvoltat referatul „Predica de azi”, aducând exemple din biblie, unde se găsesc bogate idei pentru predica de azi.

Ședința de după amiază

D. avocat Popescu Tudor a vorbit despre primejdia sectanților față de Stat. D-sa a arătat cu texte de legi criminalul neamestec al Statului la combaterea acestor secte.

Statul român este opera unei singure națiuni, aceea etnică și dominantă, națiunea română ortodoxă creștină. Se face o confuzie între națiune și popor, confuzie regretabilă. Poporul înseamnă totalitatea cetățenilor români din mai multe grupe de națiuni minoritare și conlocuitoare pe când națiunea română este aceea dominantă. La fel, Patria este pentru această nație dominantă, pe când Statul e al poporului cetățean român și pentru minoritarii ce fac parte în această calitate, din popor, funcțiunea socială a religiei este să dea unitatea de cugetare părții dominante.

Creștinismul este creatorul națiunii române; biserica ortodoxă este a națiunii dominante care a creat Statul.

Demagogia politică din ultima vreme, acordă egalitatea tuturor cetățenilor spre a culege voturi. Sunt toți cetățenii acestei țări egali? Națiunea dominantă nu poate să-și schimbe religia. Când Statul permite sectanților libertatea de propagandă, își sapă existența. Că sectanții sunt o primejdie politică chiar pentru Stat? Da, sunt. Soborul să admită o moțiune prin care să se ceară abrogarea art. 45 din legea generală a regimului cultelor, pentru că acest articol este anticonstituțional; el legalizează ateismul oprit de Constituție. Nici o

lege, nici Constituția nu vorbește despre dreptul națiunii dominante de a-și părăsi religia; art. 45 din legea amintită, însă, acordă acest drept oricărui cetățean, nu numai de a-și schimba religia, dar a nu mai îmbrățișa nici una. Aici e pericolul; eu stau de vorbă cu oricine care crede în Dumnezeu, dar periculos este acela care nu crede în nimic. Soborul a admis acest punct de vedere însușindu-și cererea de abrogare a amintitului articol ca fiind anticonstituțional.

D.prof.univ. SAVIN a făcut referatul asupra Pericolului ateismului și măsurile de luptă transformând acest referat într-o documentată expunere apaludată frenetic. Comunismul, a spus d-sa, este anarhic și anticreștin. În Rusia s'a pus stăpânire pe masele tineretului amenințând deabia acum Rusia și întreaga lume. Contra acestei mari primejdii e nevoie de o reacțiune imediată. Salvarea noastră a fost și este în tineretul țării noastre și acest tineret, până acum, e strâns lipit de Hristos. În Spania pericolul comunismului l-au practicat universitățile; în Italia, un Mussolini și în Germania un Hitler, au făcut apel la acest tineret care a salvat biserica creștină.

Fără să ne unim cu principiile naționale ale lui Hitler sau cu o politică a lui Mussolini, ce ne-ar putea dăuna la un moment dat interesele noastre naționale, trebuie să recunoaștem că acești doi oameni au spulberat nucleele comuniste.

În altă ordine de idei, spune că ajutorarea șomerilor de către diferite instituții, legiferează dreptul de a acorda mâncare celui ce nu muncește și acel ins urăște în momentul când nu-i dai. De aceea asistența socială trebuie să treacă din nou în mâna bisericii, pentru că ajutorul venit din partea bisericii, îmbracă altă formă, forma de ajutorare a lui Hristos. Să se ceară deci înapoi și spitalele, ca să fie sub supravegherea și în asistența bisericii ortodoxe creștine.

P.S. Tit. Simedrea întrebând dacă mai e nevoie de discuții asupra referatului d-lui Savin, întreg Soborul s'a declarat luminat, însușindu-l.

Ședința s-a terminat la ora 9 seara.

Mâine e ultima zi a Soborului, când se vor vota moțiunile,

*

SOBORUL MISIONARILOR CREȘTINI ORTODOCȘI DIN ROMÂNIA

— Ziua IV-a —

Chișinău, 1 Noembrie

În ședința de dimineață, Î.P.S. Mitropolit Gurie a

acordat președinția P.S. Dionisie. Ședința se deschide la 10.

PĂRINTELE SECAȘ-Sibiu, a citit referatul În slujba lui Isus, metode misionare. Cucernicia sa arată nevoia propovăduirii Sf. Evanghelii, dar pentru a se face apostolat e nevoie de apostoli, unde intervine figura preotului misionar. Om plin de credință, pătruns de duhul rugăciunii, al smereniei și al dragostei, pătruns cu sfințenie de marea misiune în care se află, preotul misionar trebuie să fie solul lui Dumnezeu pe pământ.

În partea a doua a referatului, arată metodele generale și foloasele lor: Sf. Liturghie, Sf. Taină, Predica.

În partea III-a, prin metode speciale, insistă asupra mijloacelor moderne de evanghelizare, popularizarea Sf. Scripturi, răspândirea de broșuri religioase. În 10 ani „Oastea Domnului” a răspândit aproape 500 de mii de broșuri.

În încheiere, insistă asupra înnoirii vieții preoțești, arătând criza religioasă ca o problemă a preoțimii. Credința puternică rămâne cea mai bună metodă misionară pentru vremurile de azi. Părintele ȚUGUI-Ismael, a referat asupra organizării misionare a bisericii ortodoxe creștine. Prin această organizare, biserica să pornească la luptă prin cercetarea mai deasă a ogorului de cercurile preoțești și lucrări parohiale speciale.

Au luat cuvântul la discuții: pr. SAVIN-Galați, pr. CHIRICUȚĂ, ROMANENCO, LAZĂR SPÂNU-Huși, CRISTESCU-Râmnic, ANGHELESCU, BUZARU, VLAD-Buzău, BOCA, RUDNAI, ZAHARESCU, d-ra POPESCU-București.

S'a emis părerea ca seminariile să treacă în seama bisericilor și s'a luat act să se pre- vadă în moțiunea de după-amiază hotărârea soborului și sf. Sinod să aprobe ca cuvântul Isus să fie scris „Iisus”. Aceasta spre deosebire de unele secte.

*

MOȚIUNEA CELUI DE AL IV-LEA SOBOR AL MISIONARILOR CREȘTINI

— Închiderea debaterilor. — Cuvântul misionarilor —

Chișinău, 2 Noembrie

Aseară târziu, dezbaterile celui de al IV-lea Sobor al misionarilor ortodocși creștini din România, s'au sfârșit.

Participantii, au adus mulțumiri Î.P.S. mitropolit Gurie, pentru felul cum a condus dezbaterile și întreaga recunoștință a soborienilor pentru munca depusă de p.c. părinte Burjacovschi, organizatorul

sufletesc al acestui Sobor.

După câteva discuții asupra formei definitive a moțiunii, întreaga adunare a dat presei moțiunea în cuprinsul ce urmează.

„Universul”, va releva la rândul-i importanța punctelor cuprinse în moțiune. Deocamdată, ține să releveze că preoțimea ortodoxă creștină din România, adânc impresionată de soarta atâtor zeci de mii de preoți, din fosta pravoslavnică Rusie, au ajuns cerșetori de stradă și chiar muritori, dintr'un înalt sentiment de umanitate înscrisă în Sfânta noastră Biserică, încearcă să amelioreze aceste tragice suferințe, acordând un ajutor din cei ce primesc ca salariu preoților noștri, a celor ce pătimesc și azi întru Hristos Domnul.

Punctul 32 din moțiune, asupra căruia ne oprim acum, obligă: „Să se facă deseori rugăciuni în toată țara pentru frații noștri creștini prizonieri de peste Nistru. Frații preoți, să trimită regulat prin protopopie, unul la sută din salariul lor pentru ajutorarea fraților preoți din Rusia Sovietică și a familiilor lor. Banii, se pot expedia prin Societatea Internațională a Crucii Roșii de la Geneva”.

Am relevat acest spirit de umanitate, la care s-au raliat preoții din toate provinciile țării românești.

Moțiunea în sine, cuprinde deziderate foarte importante, ce vor face obiectul unei întregi atențiuni nu numai din partea Sf. Sinod cum și a clasei dominante, a creștinilor români.

Cel de al patrulea congres misionar din România, înscrie astfel, un important capitol al problemelor religioase a ortodocsiei creștine.

MOȚIUNEA

Soborul al IV misionar ortodox român, ținut la Chișinău, în zilele de 20 Octombrie-1 Noiembrie 1933, exprimă următoarele deziderate:

1. Să se creieze un corp de misionari bine pregătiți.
2. Să se înființeze un institut de misionari pentru Rusia sovietică la facultatea de teologie din Chișinău.
3. Să intervină cu toată insistența către sf. Sinod pentru punerea din nou a misionarilor în bugetul Statului, iar provizoriu în bugetele eparhiilor, plătinându-li-se cel puțin diurna și transportul.
4. Să se înființeze pe lângă sf. Sinod un consiliu central misionar, care să dirijeze unitar întreaga operă misionară. Din acest consiliu, fac parte de drept d-nii prof. univ. de specialitate V.Gh. Ispir, I.Gh. Savin și Eremiev. Cercul de studii și îndrumări va avea revista „MISIONARUL”. În comitetul de redacție al acestei reviste sunt cooptați ca membrii de drept consilierii referenți culturali dela toate eparhiile din țară. De

asemenea sunt cooptați și d-nii profesori de sectologie și îndrumări misionare dela facultățile și academii teologice.

5. Toate parohiile să se aboneze la revista „MISIONARUL” și să facă un număr cât mai mare de abonați. Abonamentul revistei să fie prevăzut în bugetele tuturor parohiilor și al cercurilor pastorale.

6. Rugăm sf. Sinod să urgenteze înființarea unei asociații a intelectualilor ortodocși din toată țara, fixându-se o zi cât mai apropiată în care se vor pune în București bazele acestei asociații.

7. Să se constituie o asociație ortodoxă generală a tineretului român^[21] sub egida sf. Patriarhiei, cu un oficiu special pe lângă sf. Sinod, fixându-se pentru fiecare an programul de activitate și elaborându-se și materialul didactic necesar (lecturi, plane, colecții de cântări religioase și morale) etc.

8. Să se organizeze în centrele mari ale țării concursuri cu premii de cunoștințe și virtuți pentru tineretul creștin din școlile de toate gradele, cu caracter de pelerinaje, în felul celor organizate de „Tinerimea română”.

9. Să se înființeze pe lângă Institutul biblic o Bibliotecă de studii pentru apologetică și apologie creștină cum și o revistă periodică în acest sens.

10. Să se întemeieze o secție de editură pedagogică creștină pe lângă Institutul biblic pentru publicațiile necesare educației religioase morale a tineretului creștin din școlile de toate gradele.

11. Să se introducă religia în școlile secundare de toate gradele (comerciale, profesionale, de meserii, de contabilitate, de cooperatie, agricultură și horticultură etc.).

12. Să se aplice legea de organizare bisericească referitoare la secția culturală a consiliului central bisericesc și a consiliilor eparhiale din toată țara.

13. Preotul-profesor de religie să fie obligat și ajutat a face pe lângă instrucția religioasă a elevilor și educația lor în sens religios.

14. Fiecare școală secundară și fiecare universitate va avea o capelă ortodoxă pentru tineretul școlar și universitar, unde nu este capelă să se afecteze o biserică mai apropiată.

15. Educația morală din școala secundară să nu se mai facă pe temelia filosofiei profane, ci să se predea preotului.

16. Clasei a VI-a secundare să i se redea ora de morală (instrucție).

17. Proiectul programei analitice, pentru învățământul secundar ce este în curs de întocmire la ministerul de instrucțiune să țină seama de principiile fundamentale ale învățământului religios, psihologic,

crisocentric și ortodox.

18. Să se mărească la toate seminariile teologice și la facultățile de teologie numărul de ore destinat secologiei și apologetice.

19. Să se dea un drept cât mai extins Bisericii de a exercita controlul asupra școalelor teologice de toate gradele.

20. Frații preoți să dea toată atenția oficerii cu toată evlavia a sf. Liturghii și a administrării sf. Taine a Mărturisirii și a împărtășirii.

21. Cerem modificarea neîntârziată a art. 45 din legea pentru regimul general al cultelor în sensul ca fiecare cetățean are dreptul să-și schimbe cultul numai dela vârsta de 21 ani în sus și ca nimeni să nu poată ieși dintr'un cult decât cu declarația că trece în altul recunoscut de Stat.

22. Să se accelereze editarea de către sf. Sinod a Bibliei cu text normativ și locuri paralele, cum și a unei biblie cu comentarii scurte, pentru popor.

23. Asistența socială să fie trecută Bisericii, iar Statul să dea toate ajutoarele pe cari le dă azi.

24. Pentru păstrarea sfințeniei familiei, care e baza Bisericii și a Statului, să se legifereze caracterul obligatoriu al căsătoriei religioase.

25. Câteva mănăstiri să fie destinate pentru intelectuali și pentru lucrul lor în direcția misionară, dându-li-se ajutoarele cuvenite.

26. Înalte școli teologice cu aprobarea sf. Sinod, să formuleze cât mai curând doctrina problemelor sociale în lumina Ortodoxiei.

27. Să se dea pentru inspectorii misionari și pentru tot clerul din Bucovina carnete de reducere pe căile ferate și gratuitatea corespondenței oficiale.

28. Să se revadă manualele de învățământ religios pentru școalele primare (Geantă, Nisipeanu, Dulfu și altele), întrucât în cele actuale s'au strecurat foarte multe erori și necuviințe.

29. Să se legifereze de sf. Sinod scrierea și rostirea cuvântului Iisus cu doi (în loc de Isus) cum și a cuvântului Hristos (în loc de Crist, Cristos, sau Christos).

30. Rugăm pe conducătorii „oastea Domnului” să formuleze statutul acestei societăți cât mai neîntârziat, pe baza dreptului canonic și sf. Sinod să se pronunțe definitiv asupra lui și a întregii mișcări.

31. Să se sprijine și să se răspândească societatea „Sf. Mormânt”, societate care va avea în a sa grijă și sprijinirea locurilor sfinte și a centrelor patriarhale din Orient, inclusiv Rusia. 32. Să se facă adesea rugăciuni în toată țara pentru frații noștri creștini ortodocși prizoniți peste Nistru.

33. Să se dea toată atenția propagandei religioase

prin cinematograf.

34. Să se exercite un control serios asupra iconografiei și după posibilitate să se înființeze pe lângă fiecare centru eparhial un atelier de iconografie în stil pur ortodox.

35. Toate praznicele împărătești și ale Maicii Domnului, ale Bisericii ortodoxe să fie recunoscute ca sărbători legale ale Statului, în prevederile legii repausului duminical.

36. Să se organizeze pentru preoți retrageri la mănăstiri, pentru interiorizarea, pregătirea misionară și citirea Sf. Scripturi.

37. Să se organizeze misiuni pentru popor în felul celor din Ardeal și a celor din Basarabia cu Sf. icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului din sfânta mănăstire Gârbovăț. 38. Licențiatele în teologie să fie îndrumate spre sfintele mănăstiri și acolo să li se dea întrebuințare misionară pentru instrucție religioasă, îngrijirea bolnavilor.

39. Să se dea Bisericii ortodoxe personal parohial suficient, adică pentru fiecare 250-300 familii ortodoxe să avem un preot.

40. Taina sf. Maslu fiind în uitare în multe părți, preoții să predice despre folosul și însemnătatea ei și să oficieze pentru toți bolnavii din popor cu prilejul cercurilor pastorale.

41. Conferințele pastorale să se ocupe mai pe larg cu chestiunea combaterii sectelor, ateismului și a tuturor curentelor cari subminează Biserica.

42. Să se prevadă în lege că pedeapsa delictului de Lèse-majestate se aplică și tuturor celor ce înjură dumnezeirea și cele sfinte. Preoții militari să țină cât mai des conferințe contra înjurăturilor, combătând cu orice prilej cu toată tăria, acest sacrilegiu.

43. Toate autoritățile să fie obligate a da exemplu credincioșilor, asistând regulat la serviciul divin.

44. Să se legifereze sancțiuni grele pentru toți cei cari vor ține ședințe publice sau serbări etc. în sărbători sau mai ales în timpul serviciului divin.

45. Să se țină neapărat în fiecare an un Sobor general al misionarilor ortodocși din toată țara.

46. Pentru ca credincioșii să aibă posibilitatea de a se închina și ruga oricând, bisericile să fie deschise și în zilele de lucru, cel puțin în orele de dimineață.

47. În urma invitației ce ni s'a făcut prin P.S.S. Tit. Simedrea, delegatul Sf. Patriarhii, consimțim și insistăm ca viitorul Sobor misionar să se țină în toamna anului 1934 la București^[22].

De câțva timp Biserica noastră a stabilit pentru o parte din preoți săptămâna de reculegere. Este un obicei din alte biserici, dar este un lucru bun și ca atare nu ne-am sfiit de loc să-l împămîntenim. Părere de rău numai intru, atâta putem avea că această săptămână de reculegere nu are aplicarea universală și nu obligă pe toți preoții să treacă prin duhovnicescul popas al celor șase zile.

Cred că în toate eparhiile țării, înaltul cler are grijă să cheme, anual, pe preoți la această întâlnire folositoare. Mi se pare, însă, că chiriarhul care a pus statornic la inimă săptămâna de reculegere este P.S. Episcop Lucian al Romanului. De câțiva ani, preoții misionari ai eparhiei Romanului se adună cu voie bună la câte una din micile sihăstii de sub Carpați și acolo trăesc excepționale ceasuri sufletești. Anul acesta, misionarii P.S. Lucian, conduși de un frate mai mare, s-au adunat la schitul Brazi, de lângă orașelul Panciu, deasupra câmpiei Mărășeștilor. Câteva împrejurări favorabile au ajutat ca întrunirea aceasta să fie deosebită, de corespunzătoare scopului ei și plină de armonie. Zilele au fost senine. Dealurile și văile, din faldurile cărora răsare schitul Brazi, stăteau subț podoaba aurie a podgoriilor, binecuvântate în chip deosebit în toamna aceasta. Autoritățile orașului Panciu au fost atente și condescendente față de duhovniceștii oaspeți. Directiva întregului mic congres a fost bine purtată de înțeleptul și iubitorul de pace preotul Ion Vornicel, unul din consilierii P.S. Episcop Lucian.

Părinții misionari au săvârșit zilnic sfânta liturghie, au rostit predici, au ascultat lecții și conferințe, iar la urmă au îndeplinit toți mărețul act de smerenie și de credință creștină, al sfintei spovedanii.

Poate că lucrurile s-au petrecut tot așa și la alte eparhii, la alte săptămâni de reculegere, și cu alți misionari. Dacă aș fi aflat de ele, le-aș fi semnalat de la acest minuscul observator al cronice mele. Nu preget să semnaliez frumoasa și impresionanta întâlnire dela schitul Brazi a misionarilor eparhiei Romanului. A fost o agapa, cu merinde sufletești, proprie să stăruiască, în sufletul participanților, cu mari puteri de reconfortare și de înseninare.

Aceasta este una din căile cele mai sigure, pe cari trebuie să căutăm reîncreștinarea noroadelor. Când vom verifica și vom înprospăta neconținut pe preotul creștin, grija și munca noastră vor rodi larg în lumea încredințată acestui preot. Și dacă o săptămână de reculegere, într'un an, poate să aibă fericite urmări, ce-ar fi să ținem, anual, câteva săptămâni la fel!

Gala Galaction^[23]

MISIONARI LA BUȘTENI

La apelul făcut de sf. Mitropolie s'au adunat la Bușteni peste 80 de preoți misionari din întreaga Eparhie a Ungro-Vranlei în frunte cu Părinții Protopopi și având îndrumător pe sfetnicul al înalt Prea Sf. Patriarh, Păr. referent cultural.

Prezența acestor preoți adunați din satele și orașele eparhiei noastre e o dovadă de nevoia cea mare de misionarism ce se simte în masele poporului nostru credincios. Cele două zile petrecute în această localitate înconjurată de brazi și de aerul curat al munților, părea că acoperă și întărește clipă cu clipă ființa slabă a preoților adunați în consfătuire pentru misionarismul ce trebuie să se facă mai intens de fiecare preot în parohia sa. S-au adunat acești preoți nu pentru a da norme de lucru celorlalți, ci pentru a se simți mai tari unii cu alții, pentru a-și împărtăși experiențele de lucru misionar, pentru a cunoaște fiecare greutățile celuilalt și a lupta în comun și pe același front, fiecare și parohia de Dumnezeu aranjată spre păstorire. Găzduirea s-a făcut în frumosul Cămin preoțesc al preoțimei din județul Ilfov, realizat prin stăruința de fiecă clipă a Păr. Protopop Popian, care de mulți ani se luptă pentru înfăptuirea acestui așezământ de odihnă. Discuțiunile s'au ținut în curtea căminului sub umbră de brazi și sub răcoarea binefăcătoare a aerului de munte. S'a înfățișat unele realizări pe terenul misionar în parohii, s'a înfățișat în același timp și greutățile și lipsurile de misionarism în alte parohii, unde de cele mai multe ori preotul nu este la înălțimea cerută de Biserică și sf. Evanghelie pentru vremurile noastre, ori lipsurile de mijloace suficiente pe cari preoții le au în lupta răului și a sectelor din partea autorităților civile cât și a odor bisericesti. S'a arătat nevoia de o îndrumare centrală dela care să pornească stimulentele înconjurat de mijloacele de luptă și cu toată armătura necesară acestei lupte pe care bietul preot misionar atât în parohie sau în afară, nu le are (subl.n.). S'a emis părerea unei edituri centrale a tuturor tipăriturilor bisericesti controlate și aprobate spre trimiterea în luptă. S'a discutat despre frumoasa operă de realizare a unei foi populare religioase pe Eparhie sau chiar pe întreaga țară, foae efină și bine editată, care să încadreze toate nevoile timpurilor pentru poporul bine credincios.

Tipărirea a cât mai multe broșuri eține și lămuritoare la atâtea nevoi ivite în ultimii ani, care să poată răspunde la multe nedumeriri cari s'au sădit în sufletul credincioșilor, de diferiți sectanți sau vrăjmași ai neamului și credinței noastre. Și mai ales tipărirea Bibliei

pentru popor (subl.n.), efină și portativă, cărți de rugăciune și iconografie ca mijloace de propagandă pentru tineret.

Dar mai presus de toate s'a atins una din lipsurile de căpetenie ale preoției noastre, dragostea dintre slujitorii aceluiaș altar și aceluiaș Hristos, care nu s'a putut sădi până acum în sufletele noastre ca misi-onari în ogorul înțelenit. Aceasta este prima și ultima armă cu care se poate birui întunericul, cu care preoții pot înlătura avalanșa de dușmani ce se ridică din toate părțile în contra bisericii și a slujitorilor ei. Cuvintele și mai ales prezența înaltului chiriarh Sanctitatea Sa Patriarhul României, a dăruit duh nou tuturor acestor preoți, înțelegând din acest moment că și preoții ade-seori au nevoie de îndrumare părintească, au nevoie de dragoste împărtășită de sus prin Ierarhul lor, au nevoie chiar de evanghelizare și stimulent dela păsto-rul cel mare așezat de Dumnezeu să aprindă inimile slujitorilor ce s'au stins în valurile și furtuna vieții lor apostolice (subl.n.). S'a desprins nevoia de a se vedea mai des, s'a văzut dorința de a avea din când în când căldura plină de dragoste a Ierarhului lor, pentru ca astfel opera de misionarism să devină o realitate pen-tru evanghelizarea neamului românesc. Numai așa vedem noi și în același timp desprindem din adunarea preoților misionari dela Bușteni, misionarism în bise-rica lui Hristos, Arhiereu, preot, popor și de aici totul.

Dorim ca Hristos Domnul să fie între noi.

PR. MIHAIL ȘERPOIANU^[24]

PORUNCA VREMII

De curând, într-o Duminică, după amiază, din luna Mai, o asociație creștină ortodoxă și-a ținut adunarea generală anuală. Este vorba de Asociația „Patriarhul Miron”^[25], la care Î.P.S. Patriarh a delegat ca preșe-dinte activ pe P.S. Veniamin Ploșteanu, vicarul sfintei Arhiepiscopii.

Erau acolo adunați, în strada Sfinții Apostoli, în localul propriu al acestei asociații, sute de membri de toate vârstele. Și aceștia au putut auzi din gura con-ducătorului neobosit, de toate zilele, tot ceea ce s-a înfăptuit timp de un an întreg de către această „fră-ție misionară”, care lucrând cu deosebită prudență și numai în cadrele ortodoxiei, a putut da roade îmbel-șugate pe ogorul creștinesc. Peste o mie de predici și conferințe, mii de foi religioase și broșuri împărțite, unde cu caracter edificator asupra doctrinei ortodoxe, altele îndreptate contra celor rătăciți; multe perechi de concubinari căsătoriți religioși, catolici și evrei tre-cuți la ortodoxie, combaterea cu succes a sectanților

lămurirea Cuvântului Dumnezeesc prin sate și orașe, și, în sfârșit o largă operă de asistență creștină socială, fie prin ajutoare bănești sau în natură, fie prin ospă-tăria „Mila creștină a Sfintei Patriarhii”. Când vedem o astfel de lucrare misionară, care de cele mai multe ori a fost – și mai ales la început – bârfită, luată în răs, de către oamenii cam anchilozați în idei vechi, de a se pretinde „ortodox” fiindcă nu lucrează nimic, și-și iau aere de îndrumători religioși, deși nu întreprind nimic, ci se mulțumesc să critice, ne gândim la câte efortări a făcut această asociație, ca să contribue cu frumoase rezultate, la lucrarea misionară a Bisericii noastre.

Căci misionarismul este astăzi o poruncă a vre-mii. Misionarismul este imperios cerut de împrejurări. Biserica noastră are nevoie de misiune. Fiindcă ateis-mul, indiferentismul religios, sectarismul, relele soci-ale, amenință nu numai unitatea credinței, dar, prin aceasta și unitatea Statului. Prin desbinarea religi-oasă ce se produce prin această propagandă nereală, făcută hoțește, noaptea sau pe ascuns, strecurându-se printre legi și decizii ministeriale, se produce desbina-re conștiințelor cetățenești, cari trebuesc să fie unite într'un stat național și unitar, cum este al nostru.

Deacea – repet – se impune pornirea la lucru. Cei cari s'au mulțumit să vegheze într'un staticism dăună-tor, zeflemisând dinamismul constructiv al unor iniția-tive particulare ale unor persoane modeste, dar pline de zel apostolic, cei cari n'au îndrăsnit încă să întrebui-nțeze noile metode de lucru introduse de aceste fră-ții, cari totuși sunt foarte vechi și nimerite, să îndrăs-nească acum și să pornească pe calea cea spinoasă, dar binecuvântată a misiunii.

Asociația „Patriarhul Miron” a priceput această poruncă a vremii și a început cu vrednicie lucrarea.

Primește cu dragoste orice colaborare sinceră, de oriunde ar veni. Cine simte creștinește, cine înțelege durerea ortodoxismului văduvit de misionari, să vie și să lucreze.

Este porunca vremii de față...

TOMA CULCEA^[26]

ROSTUL CĂLĂTORIEI Î.P.S. PATRIARH ÎN ANGLIA

Sanctitatea Sa Patriarhul nostru Miron^[27], încă din iunie 1935, luase hotărîrea de a întoarce personal vizita frunțașilor vieții bisericești din Anglia și în deosebi a se întâlni cu reprezentantul ei, ca să poată avea impresii nemijlocite despre rostul mișcărilor de înfrățire, de apropiere sau chiar de unire, între Biserica anglicană și cea ortodoxă. Cum timpul prea înaintase și toți erau

obosiți în urma tratatelor de la București, iar Regele Angliei George V, dela care guvernul englez obținuse o audiență pentru Patriarhul nostru, se îmbolnăvise în timpul festivităților Sale jubiliare – Sanctitatea Sa a găsit cu cale să amâne această vizită pentru un timp mai potrivit în 1936, ca totodată să poată cerceta și câteva centre mai importante din Italia, Elveția, Franța, Germania ș.a.

TRATATIVELE DELA BUCUREȘTI

Felul, în care au decurs tratativele dela București și posibilitățile ce li s'au arătat întru desăvârșirea acestui act istoric, au impresionat atât de profund pe unii din delegați, încât au căzut un genuchi și cu lacrimi în ochi s'au rugat în limba lor pentru succesul acestor osteneți. Însuși Î.P.Sf. Patriarh – ca început – a fost foarte mulțumit de rezultatul tratatelor comisiunii mixte româno-anglicane. Concluziurile luate și iscălite de ambele părți indică, nu numai o îmbucurătoare apropiere de doctrina ortodoxă, ci o acceptare, hotărâtă a ei, în unele din cele mai esențiale puncte. Faptul acesta prezintă un important progres față de toate discuțiile de până acum, făcute fie în Rusia, fie la Constantinopol, la Lambeth-Palace sau aiurea.

Dar, oricât de promițător ar fi rezultatul de la București din 1935, el este realizat numai cu reprezentanții Bisericii anglicane, delegați din cei mai distinși fruntași ai clerului ei, episcopi, clerici-teologi. Rămâne acum, să se pronunțe asupra concluziilor dela București și autoritățile supreme bisericești. Iar de altă parte, este absolut necesar, a afla ce zice poporul, ce zic credincioșii Bisericii anglicane, cari, după organizarea acestei Biserici, au și ei cuvânt chiar în chestiuni de doctrină. Deasemeni și parlamentul trebuie consultat, deși aceasta pare dea dreptul de neînțeles, după logica de azi a lucrurilor, deoarece acolo pot fi nu numai deputați anglicani, ci pot fi sectari, romano-catolici, evrei, atei etc. Deci, ce rost pot avea aceștia în cele mai intime chestii din doctrina și credința altora? Căci a fi „Biserică de stat” nu poate avea azi acel înțeles, ca organele de stat – parlamentul – cu tot mozaicul lui de creștini și necreștini, să aibă dreptul a-i determina doctrina. Această anomalie a început a o rezolva tocmai nepotriveala amintită, adică forța împrejurărilor. Cum? Foarte simplu. Episcopatul a introdus în toate bisericile „Prayer buchul”, cartea rituală, așa cum a revizuit-o el, deși în „Camera Comunelor” a fost respinsă cu 24 voturi. Poporul a acceptat-o și se practică pe toată linia.

Deci dela piedica aceasta – pare-se – nu mai atârână așa mult, cum s'ar crede, rezultatul favorabil al mișcărilor pentru revenirea Bisericii anglicane la matca veche, care este Biserica ortodoxă, apostolică a răsăritului.

MISIONARISMUL BISERICII NOASTRE

De aceea necesar este a se verifica la fața locului, cari sunt în această privință vederile capului Bisericii, a Episcopilor lor, a fruntașilor clerici și a intelectualiilor credincioși. Acesta a și fost rostul de căpetenie al vizitei în Anglia a înalt Preasfințitului nostru neobosit Patriarh Miron. Asemenea înalte scopuri ar trebui să formeze atribuțiunile sale principale de patriarh, și – în interesul lor – datoria Bisericii ar fi să-l ușureze de toate frământările mărunte administrative, pentru cari trebuiesc găsite alte organe. Biserica noastră nu este o instituție înghețată numai în cercul intereselor interne, oricât de importante ar fi ele, ci trebuie să iasă în lumea largă, și – sub stindardul doctrinei sale ortodoxe, în toată curățenia ei apostolică și sobornicească – să facă și misionarism pentru readucerea la sânul său cel puțin a unora dintre cei ce împrejurări vitrege i-au despărțit (subl.n.). Cazul nostru este bine venit, căci Biserica anglicană caută ea însăși căile de revenire, și este deabinelea cuprinsă în curentul acestei mișcări. Ar fi deci o crimă împotriva doctrinei noastre ortodoxe, dacă am sta nepăsători și nu am încerca să facem tot ce ne stă în putință, pentru a ușura apropierea și revenirea la staulul comun a unei așa de fruntașe Biserici, cum e cea anglicană. Asta e o supremă datorie. „Mergând, învățați popoarele...” desigur în înțeles ortodox. Cine primește, bine! Unde n'ar reuși...? mergi și cauți mai departe teren și împrejurări mai prielnice. Doctrina noastră nu se pune „sub obroc” în fața nimă-nui, ci sus, ca „să lumineze tuturor”.

Deci să dăm mulțumită lui Dumnezeu, că Patriarhia română a ajuns să continue și să dea avânt acestei misiuni a Bisericii ecumenice prin personalitatea și acțiunea Patriarhului nostru în Anglia, care a lăsat pretutindeni cele mai excelente impresii și unanime simpatii, atât în cercul conducătorilor de stat și ai Bisericii, cât și marelui public englez prezent în biserici, la

recepții și garden-partyuri. Dela sosirea Sa – 28 iunie și până la plecare 8 iulie 1936 – a fost obiectul atențiunii generale. Primirea mai mult decât cordială și deosebita atențiune, ce i s'a arătat în tot timpul vizitei sale, trebuie să ne bucure pe toți câți dorim înălțarea națiunii și a Bisericii române în fața popoarelor și țărilor străine și prezentarea lor în o mai bună lumină, decât cum sunt văzute în multe părți.

Pr. GRIGORIE ANTAL dela bis. Sf.Spiridon-Nou^[28]

MERGEȚI, MERGEȚI PRINTRE STILIȘTI! MISIONARI PĂRINTELUI NECULEA LA LUCRU. „E DE AJUNS, DAR TOT MAI TREBUIE”. MINISTERUL CULTELOR TREBUIE SA DEA UN CONCURS NELIMITAT, PROPAGANDEI MISIONARE

IAȘI 9. — Ziarul „Porunca Vremii” a dat o deosebită însemnătate, problemei de o sensibilitate aproape fragilă, care a frământat atât pe conducătorii Bisericii cât și pe cei ai statului, fiindcă în nenumărate rânduri a căpătat aspecte dezastruoase pentru amândouă. Mărturisim că întotdeauna am avut toate laudele pentru inițiatori, am încurajat și susținut pe toți preoții și credincioșii cari s’au înrolat bucuroși în această sfântă cruciadă, pentru a lupta împotriva unui încăpățânat analfabetism și a unor instigări susținuți de dușmanii neamului.

Toată ortodoxia conștientă a acestei țări, a așteptat cu înfrigurare caldă, ziua când drumeții sfatului bun – acești neînfricați misionari în cari s’a strecurat acelaș mare curaj și aceiași ideie de jertfă integrală, care însuflețesc pe pr. Gh. Neculea conducătorul cruciadei anti-stiliste — să poată păși printre refractarii orându-irilor bisericești.

Odată stabilit și definitivat planul de acțiune, s’a purces la lucru, cu rigurozitate, cu persistență.

CUTREIERUL

Echipele de misionari au pătruns aproape, neobservate prin toate satele și cătunele unde băntuia plaga stilistă, având ca unic scop, lămurirea și cât mai mult lămurirea sătenilor asupra acestei racile.

Pentru eroismul cu care au potolit ațățărilor și au făcut înțelesem rânduielile credinței, iată însemnări aci numele preoților misionari și licențiaților colporatori: Mătasă, Posmoșanu, Săvescu, Tanasă în jud. Neamț iar în jud. Baia preoții: Grigorescu, Gh. Popovici

Tr. Lupanu și Iosef Lupescu.

În afară de județele Baia și Neamț, s’au mai înființat două Centre, unul în județul Iași, la Balș cu Centru, cu Preotul C. Bârsan, Dumitriu și Pintilie, iar al doilea Centru la Unțești jud. Tutova cu preotul Giurcanu.

Misionarii civili din județul Neamț, s’au mai înființat două centre, cu preoții Iftime, Dumitru Ichim, Ioachim Fironă, Valeriu Mândric, Pavel Dinilă.

Misionarii civili din județul Baia: Teodor Purcescu, Alexandru Pilat, Gavril Gorcea, V. Suhan, N. Bucătaru.

Pe lângă aceștia, în cursul lunii Martie cor. pentru a intensifica propaganda misionară s’a mai angajat în acest scop pe preoții Nica, Miron, Perușcă și Filimon, cari au activat în satele de pe valea Prutului, mai ales în Basarabia.

Din Fondurile pe care ministrul cultelor le-a pus la dispoziția Serviciului de propagandă misionară, s’au întrebuințat pentru plata preoților misionari și propagandiștilor civili, după cum se vede în borderourile înaintate acelui minister, împreună cu actele justificative, iar o altă parte, s’a întrebuințat la tipărirea broșurilor pentru colportaj (în zeci de mii de exemplare cii au fost împărțite gratuit în satele stiliste).

Așa s’au tipărit Lămuriri asupra calendarului de P.S.S. Nicodim al Moldovei. Cine sunt falșii călugări Glicherie și Climovici, unelte de răsvrătire a satelor. Calendarul și adevărata ortodoxie de Pr. Chiticariu etc. Dacă ministrul de culte va mai pune la dispoziția Oficiului de propagandă fonduri pentru continuarea propagandei antistiliste – și trebuie să pună – se vor tipări nouă lucrări instructive și lămuritoare.

„E DE AJUNS, DAR TOT MAI TREBUIE”

Am auzit însă că la ministrul Cultelor s’ar fi luat hotărîrea ca începând cu luna Aprilie, echipele de misionari să fie desființate.

Această versiune însă, e de natură să îndârjească la o nouă acțiune pe agitatori, cari se bucură nespun, când văd că cea mai teribilă armă ridicată contra lor – misionarismul – a fost scoasă din luptă.

Dacă d. Victor Iamandi nu înțelege să susțină până la capăt această acțiune care pentru ași ajunge ținta trebuie să fie persistentă, întreaga opinie publică creștină va vedea atunci că propaganda antistilistă a fost doar un zurgălău pentru reclama pe care acest ministru vrea să și-o facă neapărat.

Fiindcă credem că e concludent în această privință răspunsul pe care ni l-a dat chiar un fost stilist din com. Dolhasca: „Lămurirea e de ajuns, dar tot mai trebuie”.

REZULTATUL ACTIVITĂȚII MISIONARE

Toți preoții misionari și propagandiști antistiliști, au depus la biroul serviciului de propagandă misionară, rapoarte detaliate asupra felului cum au lucrat, dând

referințe asupra rezultatelor obținute.

„Din rapoartele primite și din constatările pe teren, am observat, spune păr. Neculea, conducătorul propagandei misionare în raportul înaintat ministerului, că acțiunea stilistă e în descreștere. Călugării vagabonzi nu mai cutreeră satele, iar alți monahi nu mai părăsesc mănăstirea, alimentând ca mai înainte mișcarea stilistă.

În general, domnește liniște și calm. O mare parte din stilști au serbat Sf. Sărbători odată cu biserica oficială. În urma dispozițiilor Ministerului de interne și cel de culte de a se trece pe seama Bisericii oficiale clădirile de biserici stiliste, nicăeri nu s'au întâmpinat dificultăți, ceia ce denotă că acțiunea dusă de Serviciul de propagandă misionară a dat rezultate bune. Misionarii și-au făcut cu prisosință datoria și am mulțămirea sufletească că datorită felului cum s'a activat, deși într'un interval scurt, situația s'a îmbunătățit simțitor.

În prezent misionarii sunt la lucru. Zilnic primesc rapoarte, ce dovedesc o muncă rodnică, ce zi de zi se desfășoară în „centrele contaminate de stilism.

Eu personal, am credința nestrămutată, că o continuare a oficiului de propagandă misionară, ar lichida problema stilistă, atât de dăunătoare Bisericii și Statului, pentru că rămânând nesoluționată definitiv, afirmă păr. Niculea, rămâne mai departe un teren de speculație pentru toți cei ce stau la răspântii și pescuiesc în apă tulbure, dat fiind că unii din foștii șefi stilști, încurajați de anumiți interesați politici, întrețin ideea, că o schimbare de regim, va re totiona din nou stilul vechi”.

MERGEȚI

Misionari. Mergeți printre stilști. Printre ultimii, căci mulți s'au întors la dreapta credință. Voi misionari și crainici de far ai unor pilduri sfinte, jertfiți-vă integral și veți căpăta răsplată în ceruri.

Fiindcă măsura creștinătății e jertfa și voi ați fost capabili de ea.

Cor.^[29]

Cutreerând satele din Mureș

MĂNĂSTIRILE TOPLIȚA ȘI BORSEC

MUREȘ — Misionarismul ortodoxiei la Toplița Română și Borsec, desfășoară o impresionantă acțiune, în ctitoriile Î.P.S.S ale Patriarhului Miron, președintele consiliului de miniștri. Călătorul făcând un popas la Toplița, găsește reculegerea, la mănăstirea așezată pe locul natal al Înaltului Păstor.

Două case stil moldovenesc, cu balcoane care servesc de chilii celor 7 monahi, străjuesc zi și noapte biserica din lemn ce servește de criptă părinților capului bisericii ortodoxe. Din zori până în noapte, prin rugăciuni, psalmi și cântări pravoslavnice, umilii călugări, sub conștienta conducere a superiorului mănăstirii, arhimandrit Ștefan Teodorescu, se roagă „pentru toți și toate”.

La marile prasnice creștinii de toate confesiunile vin cu căruțile din depărtările Văii Mureșului și Moldova, la lăcașul de închinare.

Vara, toți vizitatorii, turiștii ce trec spre Moldova, Cheile Bicazului, Borsec, intră și se roagă, în Mănăstirea „Sf. Ilie”.

Soborul ieromonahilor în frunte cu arhimandritul Ștefan Teodorescu oficiază zilnic impresionante slujbe. Superiorul Ștefan ține predicile mucenicilor creștinismului, dând multe exemple cu îndrumări folositoare spre o nouă viață cu fapte creștinești.

La Băile Borsec, unde înaltul Păstor al Ortodoxiei, când vine prin locurile natale, se hodihește, încă din 1929 a ridicat o biserică. Vizitatorii care vin cu miile la Borsec, pe lângă reconfortarea trupească, găsesc și adăparea sufletească la – maica biserică – leagănul ocrotitor al românismului. Aci Duminicile sunt ca și în zilele de sezon, un adevărat pelerinaj. În loc de sezoaniști, parcul băilor este plin de căruțe venite cu țărani noștri români din comunele de pe culmele munților Călimani, Bilbor, Corbu și Bicaz.

Mănăstirea Toplița, este una din cele mai vechi biserici ortodoxe, de pe Valea Mureșului, cumpărată din Stânceni de părinții Î.P.S. Sale, unde s'a zidit o nouă biserică. Poate fi socotită ca un monument istoric, fiind construită din lemn masiv, iar înlăuntru având frescă bizantină.

N. OPREA^[30]

Mobilizarea spirituală a preoțimii:

Răspunzând urărilor preoțimei, Î.P.S.S. Patriarhul Miron spune că așteaptă dela clerul român cât mai multă vrednicie în misiunea lui pastorală.

Era firesc ca preoțimea noastră să înceapă a-și strânge iarăși rândurile solidar în jurul misiunii Bisericii noastre strămoșești. Însănătoșirea vieții sufletești a poporului român are acum întâietate.

Preoții misionari din Arhiepiscopia Bucureștilor, în număr de peste optzeci s'au adunat în conferința de la Bușteni, unde în zilele de 5 și 6 Septembrie a.c., au studiat o serie întreagă de probleme de actualitate misionară.

Toți într'o unanimă hotărâre au socotit conferința

misionară de la Bușteni ca un semnal de alarmă pentru mobilizarea spirituală a apostolilor satelor noastre.

RUGACIUNEA OBȘTEASCĂ DELA BISERICĂ

Lucrările conferinței s-au început cu o rugăciune obștească la Biserica din Bușteni, unde Părintele V. Godeanu, parohul local, a rostit cuvântul de primirea misionarilor în localitate. Ședința de lucru s-a deschis la căminul preoțesc din Bușteni, de către delegatul Sf. Mitropolit, Părintele dr. Mihail Bulacu, consilier referent cultural, care a expus programul de lucru al celor două zile.

Invitarea preoțimii pentru colaborarea în latura creștină a educației integrale a tineretului român, din nouile organizațiuni întemeiate de M.S. Regele Carol II, este primită cu toată dragostea și tot elanul. Î.P.S.S. Patriarh Miron Cristea, care este și Prim-Ministru, a dat la timp toate îndrumările necesare. Atmosferă nouă și teren nou de

lucru, care cere metodă nouă și mai ales duh misionar.

Toți preoții misionari prezenți au intonat ridicăți „Trăiască Regele” și apoi imnul pentru Î.P.S.S. Patriarh.

OMAGIUL PREOȚIMEI CĂTRE M.S. REGELE

Cu toții au ascultat în picioare citirea următoarelor telegrame, către M.S. Regele Carol, Î.I.P.S.S. Patriarh Miron și P.S. Episcop Colan, Ministrul Cultelor.

MAJESTĂȚII SALE REGELUI CAROL II

Sinaia
Preoții misionari din Arhiepiscopia Bucureștilor, adunați în conferință culturală-misionară la căminul din Bușteni, spre a examina temele de actualitate misionară-creștină, gata la datorie prin credință și muncă pentru Țară și Rege, asigură pe Maiestatea Voastră, Primul Rege ortodox al Românilor, de profundul lor devotament și de râvnă intru împlinirea înaltelor comandamente pentru însănătoșirea vieții morale a poporului român.

TELEGRAMA CĂTRE SANCTITATEA SA PATRIARHUL MIRON

Înalt Prea Sfințitului Miron
Patriarhul României
Dragoslavele

Cei 80 preoți misionari din Arhiepiscopia Bucureștilor, adunați în conferința cultural-misionară din Bușteni, spre a examina temele de actualitate misionară-creștină, necesare la însănătoșirea morală a poporului român, își îndreaptă gândul în primul rând către Supremul conducător duhovnicesc al Bisericii române, asigurându-l de întregul devotament și de cea mai vie conștiință misionară în serviciul Bisericii și al neamului.

ZIUA II-A

Ziua doua se deschide cu citirea telegramelor de răspuns a Î.P.S.S.

Patriarhul Miron: Precum eu la vârsta înaintată mă sbat zilnic pentru interesele obștei, așa aștept și dela clerul nostru, primenit cu atâția tineri licențiați, să introducă tot mai multă forță dinamică și interes în slujba lui pastorală și mai ales misionară, căci azi, mai mult ca oricând, viața tuturor e o luptă grea din care iese biruitor cel mai vigilent, priceput și muncitor.

Cu părintești binecuvântări,
MIRON PATRIARH

După aceia lucrările conferinței s-au desfășurat luându-se în discuție diverse teme.

La discuțiile, în legătură cu educația tineretului, au luat cuvântul următorii preoți: Ec. Eugen Bărbulescu, Pr. Coman, Prof. Octavian Mureșanu, Pr. Burlușanu, Prof. Toma Culcea (București), Pr. Badea Popescu, învățător (Buftea), Pr.Dr. V. Godeanu (Bușteni), Pr. Romeo, Pr. M. Popescu (Olteanca), Pr. Minculescu (Ploești), Pr.Învăț. Costin Marinescu, Pr.Învăț. Vasilescu, Ec.Prof. Georgescu-Silvestru, protoiereu (București) și Preotul consilier M. Bulacu^[31]. În unanimitate preoții misionari și-au exprimat dorința ca Biserica să fie așezământul în care tineretul să-și încreștineze conștiința, spre a putea fi cetățeni buni ai statului român. S-a stăruit pentru precizarea mai clară a contribuției Bisericii la „Straja Țării”, opera M.S. Regelui Carol II.

La capitolul pastorației adulților, s-a accentuat menținerea și reorganizarea cercurilor pastorale. Au vorbit Pr. Coman (București), Pr. Băcioiu (Rucăr Muscel), Pr. Badea Popescu (Buftea), Pr. Grigoriu (Biserica Alexe București), Pr. Nestor Dumitrăchescu (Vulcana- Dâmbovița), Pr. Iliescu (Teleorman), Pr. Vasilescu, Pr. Ionescu (Dâmbovița), Pr. Oporan

(Prahova), Pr.înv. Cristescu (Tel.), Pr. Gh. Tătaru, Prot. Gh. Stroian (C.- Lung), Prot. Iliescu (Văleni de M.), Pr. I. Popescu, Pr. Pârvu (Dragoslavele), Prot. C-tinescu (Giurgiu), Prot. Metodia Popescu (T. Măgurele), Pr. Radomirescu (Teleorman), Pr. Al. Popescu-Hăbani, protoereu Dâmbovița, Prot. Stoica Ionescu (București), Prot. Gh. Georgescu-Silvestru (București) și Pr. consilier M. Bulacu.

La discuția asupra sectelor religioase și misionarismului, au luat cuvântul: Pr. V. Godeanu (Bușteni), Pr. Nestor Dumitrăchescu (D-ța), Prof. Toma Culcea (Buc.), Prof. Aurel Popescu (Ploești), Pr. Vasile Ionescu, Prof. Metodie Popescu (T. Măgurele), Pr. Nae Ion și Pr. Consilier M. Bulacu.

S-au constatat lacunele legii cultelor ca și ale regulamentului asociațiilor religioase, în legătură cu ușurința cu care se pot înmulți casele de rugăciune ale sectelor religioase.

S'au formulat deziderate pentru o propagandă mai adecvată mijloacelor întrebuințate de sectanți și s'a decis ca autoritatea bisericească să facă energice intervenire la Ministerul Cultelor, pentru stăvilirea anarhiei religioase a sectanților.

Părintele consilier M. Bulacu a încheiat conferința, dându-se aceiași frățescă întâlnire pentru anul viitor, tot la Bușteni, cu observări asupra experimentării principiilor puse în aplicare.

La sfârșit a fost o agapă, unde s-a toastat pentru M.S. Regele Carol II și Î.P.S.S. Patriarh Miron, Arhiepiscop al Bucureștilor. Păr. protopop Mureșanu a făcut dovada unei frumoase gospodării, la căminul preoțesc din Bușteni, devenit un centru familiar și trăgător al preoțimii noastre^[32].

MISIONARISMUL LAIC LUCRAREA MISIONARISMULUI LAIC ORTODOX ESTE ÎNCĂ UN PUNCT DE SUPERIORITATE IDEOLOGICĂ A ORTODOXISMULUI, FAȚĂ DE CATOLICISM ȘI PROTESTANTISM

Biserica în sine este o instituție simțitoare și misionară.

Biserica în orice moment are în fața sa suflete care trebuiesc îndrumate în viață, suflete care caută sprijin și mângâiere, suflete care năzuiesc spre o concepție despre lume, viață și om, pentru echilibrul, pentru armonizarea instinctelor omenești, pentru o conviețuire de pace și bună înțelegere.

În opera ei educativă, Biserica nu se poate lipsi de sprijinul și concursul propriilor ei credincioși.

În chestiunea conlucrării credincioșilor laici la opera educativă a Bisericii, cele 3 mari confesiuni creștine, catolicismul, ortodoxismul și protestantismul reprezintă puncte de vedere deosebite, potrivit structurii și concepției lor dogmatice și morale, potrivit tradițiilor istorice – cu un cuvânt – potrivit ideologiei lor.

În timp ce Catolicismul înțelege un misionarism laic, care nu are altceva în vedere decât influența, prestigiul și precumpănirea bisericii catolice, excluzând cuvântul credincioșilor laici, al bisericii ascultătoare, biserică reală, vie, și parte organică a Bisericii spirituale, în chestiuni de educație și îndrumare doctrinară creștină.

În vreme ce și Protestantismul prin concepția lui ideologică despre exclusivitatea preoției generale, transformă pe toți credincioșii laici în organe directe bisericești, lăsându-le practic, numai dreptul ofierii cultului și propovăduind prin delegațiune. Ortodoxismul, care este nu numai concepția adevărată a creștinismului, dar și exponentul dreptei judecăți omenești, menține echilibrul între dreptul și puterea bisericii sfințitoare și conducătoare și dreptul și puterea credincioșilor laici, biserica ascultătoare la rânduirea vieții bisericești, nu numai a vieții bisericești, nu numai a celei administrative, dar și a celei de îndrumare, de învățură și de înfrățire obștească.

Am arătat în articolul redacțional cu care am inaugurat pagina „Biserica Strămoșească” din acest ziar, cum Majestatea Sa Regele nostru ortodox Carol al II-lea, ca exponent, sinteză și personificarea noastră, a tuturor credincioșilor ortodocși, nu numai că ia parte ca îndrumător al vieții creștinești – cuvântările Majestății Sale la instalarea P.S. Episcopi de orice confesiune creștină, sunt pagini de pedagogie creștină –, dar Majestatea Sa este de față și participă și la anumie

acte de cult – sfințiri de Biserici, semnarea Evangheliei în noaptea Sfintei Învieri, în virtutea darului pe care-l are dela preoția generală de care se împărtășește fiecare credincios ortodox.

Catolicismul are un misionarism laic universal, cunoscut sub denumirea de Acțiunea Catolică, citiți bine acțiunea catolică, adică a Bisericii catolice, căci ținta misionarismului laic al catolicismului se concentrează, cum am zis la începutul acestui articol – în jurul Bisericii catolice. Afacerile creștinismului catolic sunt de resortul exclusiv al Bisericii.

Acțiunea catolică lucrează și la noi în țară.

Tot în serviciul misionarismului bisericesc catolic se găsesc aproape toate asociațiile catolice, persoane juridice de drept privat, al căror număr este foarte mare.

Satelitul din țara marelui astru al Bisericii romano-catolice, Biserica greco-catolică a fraților noștri români, uniți acum două veacuri și aproape jumătate cu Roma catolică, își au organizat un misionarism laic, tot în sens catolic.

Amintim marea asociație „A.G.R.U.”, bine condusă, cu o țință precizată și cu mijloace îndelung calculate și experimentate, a cărei misiune este sudura intelectualității române unite cu ideologia catolică. Mai amintim asociațiile Mariene care lucrează pe linia sentimentalității religioase.

Despre Protestantism am spus că însăși structura lui este un misionarism laic, care – la extrema catolicismului – exclude situația privilegiată a ierarhiei bisericești.

Pentru protestanți răsare altundeva marea problemă a legitimității însăși a bisericii protestante: Religia rasismului german.

Subiectivismul și individualismul protestant nu puteau duce decât la această răscruce istorică. Protestantismul de oriunde caută să-și refacă unitatea, să-și revizuiască ideologia, pentru ca să poată face față religiei rasiste, germane. Iată o nouă problema și o noua fază a misionarismului protestant.

Venim la misionarismul laic ortodox. El merge pe calea echilibrului și a armoniei – ca idee. În practică, am avut câteva devieri, cum voiu arăta mai departe.

Misionarismul laic ortodox se prezintă ca o mișcare religioasă care vrea să facă legătura între om și evanghelie, între ortodoxism și românism.

Cine vrea să se inspire deadreptul din creștinism, și încearcă să se arate ca un misionarism evanghelic, fără ierarhia răspunzătoare, greșește. Dovadă direcția de stânga creștină, protestantă, luată de asociația „Oastea Domnului” cât timp a fost sub directiva preotului Iosif Trifa – și azi – prin ramura „Iisus Biruitorul”.

Un misionarism laic, de nuanță ortodoxă națională, îl avem în F.O.R. (Frăția Ortodoxă Română) din Mitropolia ortodoxă a Ardealului.

Un F.O.R. s’a înfiripat în vara trecută și în Arhiepiscopia Bucureștilor. Noi l-am denumit F O.R.-ul bucureștean, descriindu-i în parte alte probleme de cât cele pe care le are F.O.R.-ul transilvănean. Lucrări de misionarism laic s’au înfiripat mai în toate celelalte eparhii ortodoxe ale țării. Asociația, „Oastea Domnului” cu centrul la Sibiu, oficială, ale cărei statute au fost aprobate de Sf. Sinod, are caracter de generalizare pe toată țara.

În București activează Frăția Misionară „Patriarhul Miron” cu multe filiale în Arhiepiscopie și cu inițiatori în multe părți ale țării.

În eparhia Râmnicului Noul Severin încă se înfiripase un misionarism laic, datorită înțelegerii preoțimii oltene, preoțime doritoare de muncă, de viață nouă bisericească, condusă de protoerei destoinici, inspirată dela centrul eparhial.

Nu putem încheia aceste rânduri fără să nu amintim și de viața cea nouă a tineretului român, făurită prin Străjerie, viață în care educația națională ortodoxă ocupă primul loc, după cum am arătat în cinci articole din această pagină.

Misionarismul laic este o problemă a zilei, una dintre cele mai importante (subl.n.).

Lucrarea misionarismului laic ortodox este încă un punct de superioritate ideologică a ortodoxismului, față de catolicism și protestantism.

T.P. Păcescu^[33]

ÎN LOC DE „ICOANE” ÎNTOCMIREA LUCRĂRII MISIONARE A ARHIEPISCOPIEI BUCUREȘTILOR

Într’o ședință recentă a consiliului arhiepiscopesc, de pe lângă arhiepiscopia Bucureștilor, pr. D. Cristescu noul consilier cultural, a expus programul lucrării misionare ce urmează să se înceapă.

Între altele, C. Sa a spus:

Vremea în care trăim ne cere, mai întâi, nouă preoților sfințitori prin alegere și chemare de sus, ai vieții, un spor de vrednicie și de râvnă. Este nevoie de atotprezența preotului în viața oricărei societăți organizate pentru ca „voia lui Dumnezeu să se facă pe pământ precum ea se împlinește în ceruri”.

Satul este realitatea originară a României. Pe el se

reazămă toată puterea creatoare a spiritului național. Din atmosfera lui spirituală, purced toate frumusețile morale și toate energiile conservării ființei noastre etnice. De aceea izvoarele lui de viață trebuiesc primenite și îmbogățite, ca revărsările lor să fie cât mai fertile, pentru toate regiunile vieții noastre naționale. Acesta este motivul pentru care, Prea onorați consilieri, cred, că satul este și trebuie să rămână cel dintâiu ogor, în care se cade să concentrăm toate plugurile misiunii noastre creștine (subl.n.). Dar, esențial, misiunea însemnează misionar. Pregătirea și organizarea unei misiuni fecunde, înseamnă formarea unui misionar ideal, exemplu de devotament, de puritate morală și de jertfă (subl.n.).

De aceea cel dintâi gând al nostru trebuie să fie crearea acestui tip de preot, de altfel tipul clasic al preoției, preotul misionar (subl.n.) care la competența lui în ce privește învățăturile Sf. noastre Biserici să adauge o deosebită evlavie și o nețărmurită jertfelnicie.

Un om și cu atât mai mult un preot, se formează prin contact. Personalitatea nu este atât de mult rezultatul cărții, cât mai ales al unei contagiuni spirituale. În consecință, va fi nevoie să realizăm acest contact al preoției noastre de la sate, cu personalitățile mai proeminente, ca știință teologică, ca energie spirituală și ca experiență misionară, de care, din fericire, centrele noastre ierarhice nu sunt lipsite.

Lucrul acesta însă, trebuie organizat sistematic.

Cel puțin de două ori pe an, această școală misionară va trebui să adune pentru câteva săptămâni pe toți preoții care vor râvni, desigur, la marea vrednicie de a lucra mai adânc, mai cu folos pentru sufletul păstoritorilor lor.

Mănăstirile, cred că sunt, cele mai potrivite, *pentru aceste trăiri duhovnicești ale misionarilor.*

Nu va fi, însă, de ajuns. Cursurile, predicile, slujbele și comunicarea experiențelor personale, vor trebui să fie, neapărat, urmate de lucrări misionare practice, pe teren. Le vom numi campanii misionare. Echipa organizată din cei mai destoinici misionari, vor trebui să coboare în realitățile vieții de stat în diferite regiuni unde vor sluji, vor predica, vor mărturisi, vor împărtăși și vor face, după putință, asistență socială, timp de cel puțin o săptămână, de preferință toamna sau vara, după terminarea muncilor agricole, când lumea stă acasă și este mai ușor de adunat și în același timp, mai receptivă, mai ascultătoare de povață.

Misionarii vor trebui să dispună de muniții suficiente (subl.n.): entuziasmul lor apostolic, plus cărți scrise pe înțelesul poporului, din cari nu vor trebui să lipsească, mai ales, cărțile de evlavie, care merg mai

ușor la inima țăranelor noastre. De aceea, cred necesar pe lângă broșuri de propaganda religioasă și scoaterea unei foi pentru popor, un „Apostol al satelor”, care să prelungească în conștiința poporului, ecurile campaniei noastre misionare.

Este singurul mijloc prin care preoțimea noastră se va putea încadra, un chip eminent, în activitatea „Serviciului Social” al „Străzii Țării” și „Activității premilitare”.

Așa dar, ceea ce trebuie să ne preocupe în primul rând, este să creem preotul echipat pentru a-și putea cinsti misiunea lui pretutindeni.

„Apostolul Satelor” va reprezenta o contribuție de valoare a Bisericii la spiritualitatea instituțiilor de luminare și salvare a păturii țărănești, ce s’au ctitorit în aceste zile din dragostea înțeleptului nostru Suveran. El trebuie să fie, deci, conceput și realizat ca un monitor creștin al satelor, care cel puțin de două ori pe lună va trebui să grăiască sufletelor despre rostul lui de aici și de dincolo.

Rămân însă trei regiuni sociale, care trebuie să atragă interesul nostru misionar: capitala, orașul de provincie și centrele muncitorești. Aci misionarul are de a face cu o lume deosebită de a satelor, ca nivel intelectual și oarecum mai accesibilă influențelor nefavorabile, unei vieți duhovnicești. Pentru aceste categorii de oameni este nevoie de misiuni specializate.

De aceea, mă voi sili să organizez corpuri misionare pregătite anume pentru ca ele să-și poată desvolta cu folos activitatea lor în aceste trei centre, deosebite ca structură sufletească, și preferințe spirituale. Pentru centrele muncitorești este nevoie de misionari speciali, care să cunoască sufletul, dificultățile și aspirațiile acestei lumi, de care se pare că până acum s’au interesat mai mult dușmanii credinței noastre și ai ordinii sociale, decât apostolii Sfintei Evanghelii.

Pentru realizarea acestui program de lucru, desul de vast, totuși, pentru disponibilitățile, misionare ale clerului nostru parohial, m’am gândit că nu ar fi fără de folos constituirea unei asociații care s’ar putea numi „Prietenii misiunii ortodoxe”, care să nu se mulțumească numai cu simple adeziuni platonice, ci să contribuie și material la crearea unui fond de susținere a activității noastre propagandiste.

*

Programul acesta de lucru este interesant și cuprinde părți noi, nefolosite până acum în activitatea misionară. Așteptăm un început de aplicare când ne vom spune cuvântul.

L.P.^[34]

UNDER THE SIGN OF THE CENTENARY OF THE ROMANIAN PATRIARCHATE THE MISSIONARYISM OF THE ROMANIAN ORTHODOX CHURCH (1930S) – “MISSIONARYISM IS TODAY A COMMANDMENT OF THE TIMES”

Abstract: People born Christian, Romanians did not need evangelization in the 20th Century, so that, “For us, the Missionaryism is something completely new. For us, there was no need for Missionaryism. The Romanian people are believers by tradition and there was no need to be urged towards Christianity. The war changed the mentality. The various sectarian, communist, etc. currents tainted the atmosphere, and so the need to do missionary work arose for us too” (assertions of the Metropolitan of Bukovina, Nectarie, expressed at a Congress of Missionary

Priests in 1930). The testimonies excerpted from the press of the 1930s, with brief bibliographical annotations, reveal concerns of some high hierarchs within the B.O.R. / Romanian Orthodox Church – especially from the provinces incorporated with the Country / Old Kingdom in 1918 –, in the direction of strengthening trust in the Church, of greater cooperation of the State with it, of combating sectarian manifestations, of increasing the role of priests, of diversifying – and modernizing – the means of penetrating the *Cuvântului Domnului Iisus Hristos* [Word of the Lord Jesus Christ] (“instead of *Isus, Crist, Cristos, sau Christos* [Jesus, Christ, Christ, or Christ]”) among the broad masses of the people, not only the villagers, but also those from the cities, from the Capital and the working-class centers; and so on.

Keywords: Missionaryism, B.O.R., Romanian Orthodox Church, Patriarch Miron, Metropolitan Gurie, Metropolitan Nectarie.

NOTE

[1] Membru corespondent, Academia Oamenilor de Știință din România.

[2] Mitropolitul Nectarie – mireanul Nicolae Cotlarciuc – (7 februarie 1875-4 iulie 1935), a vrednicit ca arhiepiscop al Cernăuților și mitropolit al Bucovinei (i-a urmat în scaunul mitropolitan lui Vladimir Repta) peste zece ani (1924 și 1935); despre el – Pr.drd. Constantin Cenușă, *Mitropolitul Nectarie Cotlarciuc (1924-1935)*, în „Teologie și Viață”. Revistă de gândire și spiritualitate creștină [lași], XXIII (LXXXIX), nr. 5-8, mai-august 2013, pp. 165-173.

[3] Despre prelatul român basarabean Gheorghe Gurie (nume de mirean: Grosu) (1877-1943 – s-a născut într-un sat din raionul actual Ialoveni; își doarme somnul de veci în cimitirul Mănăstirii Cernica; devotat slujitor al Bisericii strămoșești și vrednic înalt ierarh –, a se vedea, recent, Dr. Lucian Corduneanu, *Mitropolitul Gurie Grosu (1928-1936)*, Editura Doxologia, București, 2025 /464 pp./.

O urmașă a tatălui viitorului mitropolit (căsătorită cu strănepotul de frate al acestuia), cercetătoarea științifică conf.univ.dr. Silviu Grossu (n. Donos: 1958) s-a îngrijit în ultimele decenii cu pietate, devotament și profesionalism în recuperarea memoriei sale; a se vedea, între altele, cele trei volume – *Mitropolitul Gurie – misiunea de credință și cultură*, vol. I, Editura Epigraf, Chișinău, 2007 /296 pp. + 16 pl. foto/; *Mitropolitul Gurie – operă zidită în destinul Basarabiei*, vol. II, Editura Epigraf, Chișinău, 2016 /320 pp. + 16 pl. foto/; *Mitropolitul Gurie: procesul și apărarea mea*, vol. III, Editura Epigraf, Chișinău, 2018 / 400 pp. + 16 pl. foto/; de asemenea – *Mitropolitul Gurie – misiunea de credință și cultură: Culegere de articole și studii despre Mitropolitul Gurie (Grosu) al Basarabiei (1877-1943)*. Îngrijită și coordonată de Silvia Grossu, Editura „Epigraf”, Chișinău, 2007 /294 pp./; Silvia Grossu, *Mitropolitul Gurie – discursul identitar*, CEP USM, Chișinău, 2023 /324 pp./.

[4] Înaltul prelat român transilvănean Grigorie Comșa, apărător devotat al credinței ortodoxe – (n. 1889, lângă Brașov), chemat la Domnul în floarea vârstei (+ 1935, Arad) –, a deținut demnitatea de episcop al Aradului zece ani (1925-1935); poliglot, autor a circa 80 de titluri (cărți, broșuri) pe teme religioase membru de onoare (1934) al Academiei Române; despre el, o sinteză mai veche – Vasile Popeangă, *Un promotor al activismului ortodox. Episcopul Comșa Grigorie*, în „Altarul Banatului”, III (XLI), nr. 10-12, octombrie-decembrie 1992, pp. 112-120.

[5] Despre acesta (1881-1949), episcop al Argeșului, respectiv al Hușilor (aici este și înmormântat) – Adrian Nicolae Petcu, Nicolae Cătălin Luchian /pr./, *Episcopul*

Grigorie Leu în vâltoarea istoriei. Documente (1924-1949), Editura Doxologia, București, 2019 /848 pp./.

[6] Dr., *Congresul preoților misionari la Cernăuți*, în „Universul”, 48, nr. 239, 1 octombrie 1930, p. 3.

[7] Vezi – xxx *Figuri contemporane din Basarabia*. Prefață: N. Dunăreanu Membru în Soc. Scriitorilor români, Editura „ARPID”, Chișinău, 1939, p. 20; vezi și – Vl. Burjacoschi, *Dare de seamă despre Congresul general al misionarilor ortodocși români din întreaga Țară, sesiunea 1929 din Chișinău*, „Misionarul”, I, nr. 2, 1929, p. 7.

[8] Despre arhimandritul Iuliu Scriban (1878-1949), apărător consecvent al Ortodoxiei, cu o bogată activitate misionară și publicistică, profesor la facultățile de Teologie de la Chișinău (1928-1941) și București (1941-1943), șeful Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria (august 1941-noiembrie 1942), vezi – Adrian V. Duțuc /pr.prof.dr./, *Arhimandritul Iuliu Scriban. Teolog, Pedagog, Filozof* (Centrul de Cercetări Teologice Interculturale și Ecumenice „Sf. Ioan Cassian”. Centrul de Cercetări Teologice Interculturale și Misionare „Arhim. Anatolie Tihai”), Editura Vasiliana ([Colecția] *Caietele Misionarului Ortodox* 34), Iași, 2022 /318 pp./; Ovidiu Rus, *Arhimandritul Iuliu Scriban și Oastea Domnului*, Editura Oastea Domnului, 2016 /240 pp./; de asemenea – Alexandru Boboc, *146 de ani de la nașterea Arhim. Iuliu Scriban, teolog cu „condei ascuțit și inteligență sclipitoare”*. Agenția de știri „Basilica”, 31 mai 2024 (<https://basilica.ro/146-de-ani-de-la-nasterea-arhim-iuliu-scriban-teolog-cu-condei-ascutit-si-inteligena-sclipitoare/>). Referiri bio-bibliografice mai vechi, la Aleksandr Stykalin, Ioan-Augustin Guriță, *Din corespondența arhimandritului Iuliu Scriban cu arhiereul Arsenie Stadnițki păstrată la Moscova*, în „Analele Științifice ale Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași”. Serie nouă. Istorie, LXVII, 2021 [pp. 331-353], *Nota 1*, p. 331.

[9] Parte din numeroasele îndemnuri și povățuiri ale acestuia sunt adunate în volume – *Chemarea preotului. Studii îndrumător pentru activitatea Pastorală a preotului*. Edițiunea II apărută mai întâi în revista VIITORUL, Tipografia „Jockey club”, Ion G. Văcărescu, București, 1921 /164 pp./; respectiv – *Predici pentru popor de Arhimandritul...* Profesor pensionar al Facultății de Teologie din București. Ediția IV, Casa Școalelor, București, 1944 /596 pp./; de asemenea – *Chemarea monahismului în lucrarea misionară a Bisericii românești. Ce ar putea face mănăstirile în slujba lucrării misionare?*, în „Misionarul”, 1930, nr. 11, pp. 1.070-1.076; *Dare-de-seamă de activitate Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria dela înființare și până la 31/XII/1941*, în „Transnistria creștină”, I, nr. 1, ianuarie-martie

1942, pp. 22-29.

[10] Episcop al Hotinului (1935-1940) și mitropolit al Bucovinei (1940-1945), acesta (născut în 1886 în jud. Giurgiu), a viețuit ca simplu monah (trecut la cele veșnice, în decembrie 1971, la Mănăstirea Cernica, unde este și înhumat); vezi – Alexandru M. Ioniță, *Tit Simedrea Mitropolitul. Repere biografice*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2002 /122 pp./.

[11] N.Gr., *Congresul național al Asociației generale a preoților ortodoksi*, în „Universul”, 49, nr. 314, 20 noiembrie 1931, p. 2.

[12] Unul dintre cei de față, *Misiuni sfinte în parohia Silagiu (Bănat jud. Timiș)*, în „Unirea Poporului” [Blaj], XIV, nr. 17, 24 aprilie 1932, p. 3.

[13] A se vedea, mai recent – Silvia Grossu, *Mitropolitul Gurie și congresele misi-onare din perioada interbelică*, în xxx Congresul Național al Istoricilor Români. Ediția a 4-a, Chișinău – Suceava, 27-31 august 2024. *Rezumate ale comunicărilor*, Casa Editorial-Poligrafică „Bons Offices” SRL, Chișinău, 2024, p. 142.

[14] Vezi – Ecaterina Luțișina, *Prima revistă misionară a Patriarhiei Române, editată la Chișinău*, în Ziarul „Lumina”, 22 august 2013 (<https://ziarullumina.ro/educatie-si-cultura/cultura/prima-revista-misionara-a-patriarhiei-romane-editata-la-chisinau-84222.html>).

[15] Despre generalul „pensionar” E. Moucha – mai puțin cunoscut –, un dicționar biografic, foarte util, apărut la Chișinău în 1939, consemnează: „născut la 16 iulie 1876, în Biserica-Albă, Banat. Și-a făcut studiile în școalele militare și de război din țară și străinătate; ofițer de Stat Major. Primar al stațiunii balneo-climatice Budachi-Cordon. Fost șef de Stat Major al C.3 Armată, fost comandant al Brigăzii de Artilerie și al Diviziei a 15-a; fost președinte A.R.P.A. și al Comisiei Centrale Româno-Ruse pentru aplanarea diferitelor conflicte pe Nistru. A luat parte activă în diferite societăți de binefacere din întreaga Basarabie” – xxx *Figuri contemporane din Basarabia...*, pp. 95-96.

[16] Relativ la acesta, a se vedea – Alexandru Teompa [preot], *Profesorul universitar Vasile Gh. Ispir (1886-1947) misiolog, pedagog și politician*. Carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreașfințitului Părinte IRINEU, Arhiepiscop al Alba Iuliei, Editura Reîntregirea (Colecția: *Studia Theologia*), Alba Iulia, 2021 /638 pp./; Vasile Gregorian, *La mormântul unui misionar*, în „Glasul Bisericii”, VI, nr. 8-9, 1947, pp. 11-14.

[17] Sic!!!

[18] Sic!!!

[19] Vezi – Ioan Emanuel Cășvean, *Principii misionare în opera filosofului creștin Nichifor Crainic*, în „Altarul Reîntregirii” [Alba Iulia], XX, nr. 2, 2015, pp. 69-80; Stelian Gomboș, *Nichifor Crainic – un teolog misionar printre intelectuali*, în „Națiunea”. Serie nouă, XIII, 11 septembrie 2016 (<https://ziarulnatiunea.ro/2016/09/11/nichifor-crainic-un-teologul-misionar-printre-intelectuali-1/>)

[20] Despre activitatea sa misionară – Toma Culcea, *Profesorul V.G. Ispir, Misionar al Bisericii Ortodoxe*, în „Misiunea Creștină”, I, no. 3, aprilie 1939, pp. 10-11. Laboriosul profesor de la Facultatea de Teologie a Universității din București este autorul a numeroase articole, respectiv manuale tematice, precum – *Îndrumarea misionară a Bisericii Ortodoxe*, Tipografia România Nouă, București, 1922 /72 pp./, respectiv *Curs de Îndrumări misionare, pentru folosirea studenților în Teologie, preoților parohi și misionarilor eparhiali*, Editat de Alex. Th. Doicescu, București, 1930 /552 pp./; ș.a.

[21] Vezi, în context – xxx *Asociația Misionară a Studenților Creștini Ortodoksi. Zece ani de activitate 1926-1936* cu un cuvânt introductiv al Domnului Dr. Vasile Gh. Ispir Profesor la Facultatea de Teologie din București (Facultatea de Teologie din București. Biblioteca Seminarului de Îndrumări Misionare și Sectologie. Nr. 2), Tipografia Ziarului „Universul”, București, 1936 /62 pp./.

[22] *Al patrulea sobor al misionarilor creștini din România*, în „Universul”, 50, nr. 299, 1 noiembrie 1933, p. 8 (/ss/ Al. Zidăreanu); nr. 300, 2 noiembrie 1933, p. 8 (/ss/ Elefterie Negel); nr. 301, 3 noiembrie 1933, p. 10; nr. 302, 4 noiembrie 1933, p. 9; nr. 303, 5 noiembrie 1933, p. 4 (*Moțiunea*).

[23] Gala Galaction [1879-1961], *Ziua Domnului*, în „Curentul”, VII, nr. 2.400, 8 octombrie 1934, p. 1. *Nota bene*: spre finele anilor '50 a fost cu puțință apariția într-un volum a articolelor publicate în acest cotidian – Idem, *Ziua Domnului*. Pagini creștine, Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1958, VII + 343 pp.; vezi și – Idem, *Congresul Misionarilor*, în „Biserica Ortodoxă Română”, nr. 8, 1924, pp. 485-489.

Despre el – Gheorghe Cunesco, *Părintele Grigorie Pișculescu (Gala Galaction) apărător al ortodoxiei românești*, în „Mitropolia Olteniei”, XXXI, nr. 4-6, aprilie-iunie 1979, pp. 241-245.

[24] Mihail Șerpoianu, *Misionarii la Bușteni*, în „Universul”, 52, nr. 254, 15 septembrie 1935, p. 6.

[25] Vezi – Toma Culcea, *Asociația Creștină Ortodoxă „Patriarhul Miron”. Activitatea ei dela înființare și rolul ei misionar*. Lucrare de seminar pentru doctorat Susținută de Toma Culcea, f.e. (Biblioteca Frăției „Patriarhul Miron”. Nr. 15), București, 1935 /112 pp./; xxx *Zece ani de lucru misionar. 1926-1936*. Cu documente adunate și aranjate de Toma Culcea Misionarul Asociației. Cu un cuvânt introductiv de Protos. Teofil Ionescu Întemeietorul și Conducătorul Asociației (Asociația Creștină Ortodoxă „Patriarhul Miron”), Tipografia Frăției Misionare „Patriarhul Miron”, București, 1936 /462 pp./.

[26] Toma Culcea, *Porunca vremii*, în Ibidem, 52, nr. 156, 9 iunie 1935, p. 6 /Pagina Bisericii/.

[27] Despre acesta – Ilie Șandru, Valentin Borda (colaboratori: Dorel Marc, Ioan Lăcătușu), *Un nume pentru istorie – Patriarhul Miron Cristea*, Casa de Editură Petru Maior, Tg. Mureș, 1998 /292 pp./; Constantin I. Stan *Patriarhul Miron Cristea. O viață – un destin*, Editura Paideia, București, 2009 /502 pp./; de asemenea – Ilie Șandru, *Dr. Elie Miron Cristea – „Patriarhul reîntregirii neamului”*. 75 de ani de la trecerea la cele veșnice a întâiului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și al României, în „Limba Română”. Revistă de știință și cultură [Chișinău], XXIV, nr. 5 (227), septembrie-octombrie 2014, pp. 20-25; Ana Bantoș, *Miron Cristea, promotor al unității culturii române*, în Ibidem, pp. 26-32.

[28] Grigore Antal, *Rostul călătoriei Î.P.S. Patriarh în Anglia*, în Ibidem, 53, nr. 272, 2 octombrie 1935, p. 7.

[29] Cor., *Mergeți, mergeți printre stilști!* Misionarii părintelui Neculea la lucru. „E de ajuns, dar tot mai trebuie”. Ministerul Cultelor trebuie să dea un concurs nelimitat propagandei misionare, în „Porunca Vremii”, VI, nr. 712, 11 aprilie 1937, p. 23.

[30] N. Oprea, *Mănăstirile Toplița și Boresec*. Cutreerând satele din Mureș, în „Curentul”, XI, nr. 3.670, 20 aprilie 1938, p. 9.

[31] Mihai Bulacu (1898-1985) se prenumără printre cei mai prolifici preoți, pedagogi și publiciști în slujba Ortodoxiei; autor a sute de articole și a mai multor volume, între care – *Pedagogia creștină ortodoxă*, București, 1935 /571pp./, respectiv *Educatori creștini ai neamului românesc* (predici), București, 1944 /296 pp./ (ambele au fost retipărite în urmă cu câțiva ani); a fost și ctitor al Bisericii „Sfântul Elefterie – Nou” din Capitală (a slujit aici până la moarte) (<https://www.crestinortodox.ro/dictionarul-teologilor-romani/mihai-bulacu-84479.html>).

[32] xxx *Mobilizarea spirituală a preoțimii*, în „România”, I, nr. 102, 11 septembrie 1938, p. 11.

[33] T.P. Păcescu, *Misionarismul laic*. Lucrarea misionarismului laic ortodox este încă un punct de superioritate ideologică a ortodoxismului, față de catolicism și protestantism, în „România”, I, nr. 165, 13 noiembrie 1938, p. 8; un volum al acestuia [Efor al Bisericii ortodoxe române. Director general în Ministerul Cultelor și Artelor], din acest an – *Ortodoxism românesc I. Actualități și probleme*; II. *Culte, asociațiile religioase și noua constituție*, Editura noiei reviste bisericești, București, 1938 /176 pp./.

[34] L.P., *Întocmirea lucrării misionare a arhiepiscopiei Bucureștilor*. În loc de „Icoane”, în „Curentul”, XII, nr. 4.021, 14 aprilie 1939, p. 2.